

ABONAMENTUL

Pe un an . . . 28.— Cor.
Pe jumătate an 14.—
Pe 3 luni . . . 7.—
Pe o lună . . . 2-40

Pentru România și
străinătate:

Pe un an. . . 40.— franci

Telefon

pentru oraș și interurban
Nr. 750.

ROMÂNUL

REDACTIA
și ADMINISTRATIJA
Strada Zrinyi N-rul 11.

INSERȚIUNILE

se primesc la administra-
ția.

Mulțămite publice și Loc
deschis costă șirul 20 și

Manuscrisurile nu se in-
napolază.

O veste tristă.

Cu numărul de azi ziarul „Românul” își reduce textul redacțional dela 10 la 7 pagini. Nu pentru că n'ar avea colaboratori pricepuți și harnici, — și nu pentru că viața publică a neamului românesc din Ungaria, — exigențele ei de ordin colectiv, — ar reclama mai puțină activitate luminătoare și propagandistă decât s'a depus în coloanele acestui ziar. Dimpotrivă: apărarea cu succes a intereselor noastre de viață națională, educația conștientă și omnilaterală a spiritului nostru public, atât de puțin concentrat încă în razele aceluiaș neîndoioase ținte, — s'a putut face numai cu multă economie chiar și în cadrele celor 10 pagini de text ce am așternut până acum zilnic în fața cetitorilor noștri. Ba și numărul cititorilor a sporit ca niciodată în trecut, pentru nici unul din organele de publicitate ce am avut, și crește zi de zi și numărul intelectualilor cari vor să le fie auzit cuvântul în acest, cel mai înalt for publicistic al intereselor generale românești, — după cum cresc și se amplifică și necesitățile de apărare și propagandă ziaristică, în proporție directă cu răspunderea din ce în ce mai grozavă ce trebuie să avem în aceste zile, pentru soarta neamului nostru de aici. Ziarul „Românul” e doar, principalul organ de publicitate al unui partid de trei milioane și jumătate, și e, în acelaș timp iflacă de veghic a românilor de pretutindeni, aici în bătaia celor mai întinse dușmăni de rasă. Cadrele lui de oficialitate incap aspirațiile toate, idealul întreg ce ne luminează etern și iresistibil.

Care poate să fie deci cauza tristei realități în fața căreia chemăm azi întreaga lume românească?

Nu-i așa, că o cunoaștem cu toții! Da, ea

este: simptomatica, vinovata și rușinoasă indolență a păturei noastre de cărturari. Se lămu-rește în sufletul nostru tot mai mult convingerea crudă, că noi, un popor de peste trei milioane nu suntem în stare să susținem un singur ziar la nivelul, fie și numai relativ, al intereselor noastre de viață românească. Și rușinea asta e fără seamăn. Ziaristii noștri sunt cei mai rău plătiți dintre toți, — colaboratorii noștri nu primesc decât foarte rar o răsplătă bănească pentru munca lor. Și halul acestor stări amenință să se mărească de-acum înainte. Pentru că — oricât ar părea de paradoxal — deodată cu numărul abonaților a crescut insuportabil balastul restanțelor de abonament. Așa e la noi. O știm și asta cu toții. Așa este înțeleasă la noi jertfa puținilor oameni de inimă ce avem. Așa este sprijinită o presă, care a fost și este, în corul gălăgios și bizar al presei universale, accentul entuziasmului sincer și nobil... pentru că e accentul celor mai adânci aspirații de viață ale unui popor la tî n atât de întârziat de — să zicem, așa — împrejurări...

Dar, se pare, că nu va fi acesta singurul pas ce-l facem îndărăt... Indolența ni-e cu mult mai gravă, ea este desigur expresia unei adânci stări patologice în spiritul nostru public, — și cine știe dacă vom putea-o birui vreodată. Ne amărăște atât de mult încât azi mâne nu se mai găsește un singur om între noi, care să mai răz-bească a smulge buruiana unui câmp pustiu și fără răsnet.. Și gazetarii privesc tot mai resemnați zăbava unei munci nerespectate după cuviință de nime...

Adevărul e prea aspru decât să nu rușineze conștiința noastră națională, — dacă în genere mai licărește în noi vre-un strop din această conștiință...

Criza europeană.

— Dela corespondentul nostru special. —

Paris, 16 Decembrie.

Suntem în plină criză. Două mari chestiuni europene preocupă opinia publică: *negociațiunile de pace* dela Londra și *conflictul austro-sârb*.

Vom examina pe rând aceste două mari chestiuni în cari s'au inodată în aceste clipe toate interesele internaționale.

Luni la amiazi — tocmai când scriem aceste rânduri — au început negociațiunile de pace în palatul Saint-James din Londra. Cât timp vor dura aceste negociațiuni? Care va fi rezultatul lor din punctul de vedere balcanic și din punctul de vedere mare european? Iată două chestiuni la cari la această oră nimeni dar absolut nimeni nu va putea da un răspuns oare să spună ceva. Ne mărginim a schița situațiunea celor două părți adversare și vom căuta a face oarecari concluziuni din aceste constatări.

Liga balcanică face mari eforturi spre a se prezenta în fața adversarului comun *unită*, cu pretențiuni *in bloc*, rămânând ca după ce s'a descurcat cu Turcia să-și împartă prada comună ulterior. Știm cât de mult a fost compromisă armonia dintre statele Ligei balcanice în ultimul timp. Ruptura dintre greci și bulgari era să fie declarată mai cu seamă din cauza chestiunii Salonicului. D. Daneff, șeful delegațiunii bulgare din Londra, declară acum că statele creștine aliate vor uimi lumea prin soliditatea persistentă a blocului balcanic... D. Daneff a făcut această afirmațiune

Nobel, inventatorul dinamitei.

Academia suedeză a împărțit nu demult, după cum se știe, premiile Nobel din ast an. Premiile acestea sunt foarte populare în omenirea întreagă; toată lumea le cunoaște. Dar nu toți cunosc poate în amănunte viața și rostul fondatorului lor. Cred dar de actualitate să traduc după studiul unui savant scriitor francez, fragmentul foarte interesant de mai jos. — *Adrian Corbul.*

„Premiile Nobel mai au și un alt folos: ele reamintesc în fiecare an pe una din cele mai expresive figuri ale omenirii contemporane, aceea a fondatorului lor. Am auzit spunându-se de multe ori: „Nobel a fost pur și simplu un industriș care a agonisit o avere colosală, profitând de instinctul sanguinar pe care-l au oamenii de a se ucide între ei. Premiile create de el nu sunt decât o reclamă postumă, sau poate chiar rodul unei remușcări tardive”. A vorbi astfel, înseamnă a nu cunoaște de fel viața acestui om. o viață de muncă neîncetată, dusă în mijlocul celor mai teribile primejdii; înseamnă încă a nu ști nimic din bunătatea pe care Nobel o răspânda. În jurul său ca pe o ploaie generoasă: înseamnă, mai ales, a ignora sufletul lui visător și umanitar pe care-l găsim în scrisorile adresate de el timp de douăzeci de ani dnei Bertha von Sutner, apostolul german al păcii internaționale.

Nobel a scris, între altele: „Cu cât mijloacele de distrugere vor fi mai teribile, cu atât popoarele vor evita să-și ia răspunderea unei decla-

rațiuni de război; în ziua când două armate vor putea să se între-distrugă cu desăvârșire prin descoperirea explozinelor perfecționate, toate națiunile civilizate se vor retrage cu groază dinaintea conflictelor războinice”.

Așa dar, tocmai sufletul marilor destructori găsim de cele mai multe ori floricea albastră a viselor sentimentale. În viața lui Nobel însă mai putem găsi și altceva: o mare lecțiune de tenacitate și de curaj.

De altfel avea și cu cine semăna: tatăl său Emanuel Nobel îl precedase în studiul explozivelor; el construise pentru Rusia cele dintâi modele practice de torpile submarine cari, scufundate la gurile Nevei, au silit flota engleză să se retragă în timpul războiului din Crimeea. Lucrările acestea cari-l făcură să treacă prin alternative de avere și mizerie, au fost pornite în mijlocul unor primejdii teribile, de cari noi nici nu ne putem face idee astăzi când o tehnică prudentă ne permite să mărim cu ușurință cele mai formidabile explozive. În casa sa din Stockholm unde proceda la încercările sale, Emanuel Nobel producea detunături așa de puternice, încât fu silit să-și continue studiile pe un fel de plată la o distanță mare de țarm.

În mijlocul acestor primejdii cresc și Alfred Nobel; în tot timpul vieții sale, îi fu dat să cunoască neconținut acest fel de pericole. În 1867, laboratorul său din Helenborg sări în văzduh și în dărîmăturile lui fură descoperite mai multe cadavre oribil mutilate, printre cari și acela al fratelui său mezin, Oscar.

Cu toate acestea Alfred Nobel, nu cunosc niciodată frica. El se înverșuna să fabrice nitroglicerina, un explosiv lichid descoperit în 1847 de italianul Sobrero, și el călătorea prin lume ducând cu el mostre din aceste teribil produs, care își ascunde agresiunea sub aspectul calni al unui ulei dulceag; dar hotelierii se fereau de acest călător explosiv și nu odată, dat afară de pretutindeni, Nobel fu silit să doarmă sub cerul liber.

Călătoriile sale îl duseră de mai multeori la Paris unde încercă să-i intereseze pe financieri la acest produs cu care s'ar putea „svârli în aer toată planeta noastră”. Dar bancherii cari aveau mai multe motive de a ține ca planeta noastră să-și păstreze stabilitatea îl luară în ris. Numai împăratul Napoleon III se interesă de încercările lui și îi făcu rost de o sută de mii de franci cu care Nobel plecă la Helenborg, unde avu loc explozia de care am vorbit mai sus. Mai târziu, după războiul din 1870, Nobel se întoarse în Franța unde se fixă de data aceasta în mod definitiv. Gambetta, care simțea necesitatea de a atașa patriei sale pe acest geniu puternic și inventiv, obținu pentru el autorizația de a-și stabili un laboratoriu de încercare la Sevrans-Livry; dar Nobel făcu în curînd cunoștință cu tracaserile administrative. I se reproșă de a-și avea laboratorul în vecinătatea unei pulberării a statului; pe de altă parte serviciul de pulbere și de salpetră, investit cu un monopol legal pentru fabricațiunea explozivelor, își apăra cu înverșunare drepturile, iar perfec-

și în convorbirile foarte importante ce le-a avut la Quai d'Orsay cu primul-ministru francez d. Poincaré.

Pentru cauza aliaților balcanici aceasta ar fi un indiciu favorabil, mai cu seamă că și d. Venizelos, primul-ministru al Greciei și șeful delegațiilor greci, a exprimat aceeași dorință ca d. Daneff. Să admitem deci că aliații creștini vor formula pretențiuni în bloc și le vor susține în bloc. Căci sunt aceste pretențiuni și ce oferă Turcia.

Aliații cer: *Tracia* împreună cu *Adrianopolul*, *Macedonia* împreună cu *Ianina*, abandonarea orașului *Scutari*. Cât privește noua frontieră a *Bulgariiei* dinspre *Turcia* ea este formulată de aliații creștini astfel: *Frontiera pleacă dela Midia (Marea-Neagră)* face un ocol spre sud *coprinzând și Adrianopolul*, ajunge la râul *Marița* și urmează cursul acestui râu până la vărsarea sa în *Marea-Egee*. *Salonicul* este de asemenea coprins în pretențiunile blocului balcanic. Afară de aceasta aliații creștini cer dela *Turcia* și o indemnitate (despăgubire) de război în numerar.

Diferența între aceste condițiuni puse de *Liga balcanică și între ceeace oferă Turcia* este așa de mare încât nu putem să suprimăm gândurile pesimiste ce ne inspiră această situațiune. *Turcia* vrea *Adrianopolul*, ea nu admite abandonarea orașelor *Scutari*, *Ianina* și *Salonic*, ea vrea să salveze *Macedonia* dându-i un regim autonom, — în sfârșit este o deosebire enormă între ceeace pretind creștinii aliați și ceeace oferă turcii, deosebire care singură este în stare a cauza ruperea tratativelor de pace!

Iată cu ce auguri puțin promițători s'au deschis astăzi negociațiunile din *Londra*. Să nu pierdem însă speranța, să avem încredere în dorința mare a beligeranților, oboșiți de război, de a face pace, și să așteptăm! Dacă fiecărui din cele două tabere adverse vor abandona o bună porțiune din condițiunile puse, pacea va deveni posibilă.

Să trecem acum la cealaltă chestiune care stă în centrul preocupățiunilor mari internaționale: conflictul austro-sârb.

Pregătirile militare ale monarhiei dualiste

au luat proporțiuni așa de mari încât ele inspiră respect tuturor.

Fapt este că *Serbia*, îngrijorată tot mai mult din cauza detașării de forțe austro-ungare la frontierele ei, mai cu seamă la *Semlin*, în fața *Belgradului*, este dispusă a ceda. *D. Pașici* a cerut contelui *Ugron* explicațiuni în privința pregătirilor austro-ungare declarându-i că *Serbia* nu înțelege să facă dificultăți *Austro-Ungariei*. Conversațiuni directe s'au angajat între *Viena* și *Belgrad*. Va trebui să așteptăm rezultatul lor cu aceeași resemnare ca rezultatul tratativelor dela *Londra*.

Iulius Kovács achitat. *Curtea cu jurați din Budapesta l'a achitat ieri pe atentatorul Iulius Kovács. Achitarea atentatorului Iulius Kovács, care a voit să-l impuște pe contele Stefan Tisza în parlament, înseamnă însă condamnarea lui Tisza. Un deputat, un reprezentant al poporului său, va să zică un om cu mare răspundere pentru faptele sale, îndreaptă arma spre preș. camerei și trage focuri cu scopul de a-l ucide, iar jurații, i. e. poporul, cu toate aceste considerații, îl achită. Care este explicația acestui procedeu nemaiauzit? Ar fi următoarea: contele Tisza a comis din punct de vedere constituțional astfel de violări a drepturilor poporului, a exasperat prin procedeul său sălbatec în așa mod pe deputații opoziționiști, a biciuit prin măsurile-i despotice în așa fel „națiunea” în față, încât el, Tisza merita să fie impușcat în acele momente, iar atentatorul care a comis atentatul nereușit, trebuia să fie achitat, deoarece el era răsbunătorul poporului, al constituției violate, al drepturilor înăbușite cu forța armată, el era „eroul” poporului, de aceea acesta, sau mai bine zis justiția sa, l'a achitat pe d. Kovács. Altă explicație a acestui verdict ciudat nu aflăm. Aceasta s'a putut întâmpla la Budapesta când și atentatorul și victima care, putea să fie Tisza, fac parte din oligarhii, din stăpânii acestei țări.*

Să 'ntoarcem foaia și să ne reamintim un alt atentat politic: cel din *Agram*. Aci aten-

tatorul a fost însă un croat, iar victima, care avea să cadă, era alt paladin al oligarhiei maghiare, d. *Cuvaj*. Atentatorul din *Agram* n'a fost un deputat, un om în vârstă, un reprezentant al poporului său, un om cu răspundere mare, ci un tânăr student, un om cuprins de nebunie, va să zică un iresponsabil și totuși din „motive superioare ale rațiunii de stat” acest iresponsabil a fost condamnat la moarte! Unde este deci dreptatea? De ce s'au grăbit așa tare cei din *Agram* cu strângerea materialului de incriminare și de ce au trăgându-și cei din *Budapesta* cu începerea procesului? Pentru că cei din *Agram* au voit să opereze încă sub impresia momentului, iar cei din *Budapesta* au așteptat să se șteargă această impresie. Momentul a fost foarte bine ales acum lumea, prin urmare și jurații, sunt preocupați de fantoma războiului, acum „alte rezonațe de stat”, neliniștea ce-ar fi putut o produce o condamnare, trebuia evitată și a și fost evitată.

Gloantele ce-au suierat pe strada din *Agram* și în parlamentul din *Budapesta*, dacă n'au nimerit victimele pentru cari au fost destinate, au rănit însă de moarte alte două victime: justiția maghiară și sistemul de guvernare maghiară. Aceste victime s'au sfârșite: noi le așteptăm să-și dea în fiecare capăt sufletul lor negru.

Reforma electorală. După cum scrie un ziar litografiat din *Budapesta*, camera ungară își va termina lucrările la sfârșitul săptămânei acesteia, urmând apoi vacanța de *Crăciun*, care va dura până în 21 Ianuarie. Între sărbătorile de *Crăciun* și anul nou se va ține însă o ședință formală, când se vor înainta camerei proiectele referitoare la reforma electorală și la reforma regulamentului camerei. În 21 Ianuarie se va ține iarăș o ședință formală, după care va intra iarăș o pauză de vre-o 2—3 săptămâni în activitatea parlamentului până când comisiile vor termina cu dezbaterile acestor două proiecte. Cu ocazia prezentării proiectelor primul-ministru *Lukács* — după cum se vorbește — va provoca opoziția pentru a lua parte la dezbaterile parlamentului.

Din camera ungară. În ședința de ieri camera a votat legea de apropiatiune și proiectul referitor la regularea provizorie a relațiilor co-

tul din *Seine-et-Oise* îl amenință chiar pe inventatorul nostru cu două luni de închisoare pentru călcarea a nu știu cari regulamente. Consecința fu că *Francea* îl pierdu pe *Nobel* care se stabili la 1891 în laboratoriuul său dela *San Remo*. De acum încolo *Nobel* avea să-și petreacă în această localitate și în *Suedia*, restul vieții sale laborioase, între cercetările științifice și grija marilor afaceri pe cari le stabilise în lumea întreagă. Și iată ce-l consolă pe mult încercatul inventator: el luă în viața sa mai mult de 129 de brevete.

Nobel muri la 10 Decembrie 1896, la vârstă de 63 de ani. În viața sa fecundă el întâlni de două ori norocul, pe care nu-l lăsă să-și scape din mâni. Întâia oară la 1863; el era atunci în cea mai deplorabilă situațiune de spirit și de bani; *nitroglicerina* lui inspăimânta pe toată lumea; pretutindeni ea producea cele mai grozave explozii. *Nobel* încercase să încorporeze în uleiul exploziv pulberea neagră; dar ea nu absorbea decât 10 la sută din greutatea ei, ceeace nu era îndeajuns. Într'o plimbare pe care o făcu în împrejurimile orașului *Hanovra* și în urma unui incident fericit, *Nobel* descoperi pământul numit *Kieselguhr*, un fel de pământ silicios, care absorbea admirabil și fără primejdie de a exploda, *nitroglicerina*. De acum *dinamita* era găsită și averea lui *Nobel* începu.

Din momentul acela *dinamita* începu să fie cerută de toate șantierele din lume; și cererile acestea erau așa de numeroase încât *Nobel* nu

le putea satisface în întregime. El instală fabrici în *Europa* și în *America*. Dar savantul nostru regreta mereu introducerea *Kieselguhr*-ului în *nitroglicerina*, această materie inertă micșorând foarte mult puterea explozivă a *nitroglicerinei*. El căuta mereu altceva. Într'o zi a anului 1875, tâindu-se la un deget trimise la farmacie de unde i se aduse *collodion* cu care acoperi rana cu un indus impermeabil.

În timpul nopții, durerea împedecându-l de a dormi, *Nobel* începu să se gândească la *dinamita* lui. Se știe că *collodionul* este constituit din *fulmicoton* dizolvat într'un amestec de alcool și de ether. Vederea corpului exploziv care forma pe degetul său rănit o pieleță transparentă, îi sugeră ideea de a asocia acest corp cu *nitroglicerina*. Ceasurile erau două din noapte; numai decât, *Nobel* intră în laboratoriuul său și experiența îi reuși de minune. Amestecul de *fulmicoton* și de *nitroglicerina* îi dete o substanță gelatinoasă, relativ stabilă și care împreună virtuțile explosive ale celor două constituante. Astfel se găsi *dinamita-gumată* care, în cele mai multe aplicațiuni, s'a substituit vechei *dinamite* cu *Kieselguhr*.

De atunci invențiunile lui *Nobel* au fost nedespilite de cele mai faimoase progrese tehnice ale lumii civilizate. Și în fiecare an, premiile *Nobel* ne întoarnă mintea către impunătoarea figură a acestui inventator genial.

Semenicul*).

Lui Octavian Goga.

Cu vântul invălit în ceață
Străjer nebiruit de vremuri,
Ascultă-mă să-ți spun povestea
Ca'n adâncimi să te cutremuri...

...Deasupra plaiurilor tale
A stat făclia ce ne-aduse,
Tu martor zămislirii noastre
Ai fost în vremurile-apuse;
La poala ta incremenită
Ni-au poposit întâi străbunii,
Din coapsa ta se ridicară
Întâi altare rugăciunii.

La umbra codrului, pe coastă
Norodul s'a nfrățit cu firea
Și la izvoarele din vale
Aflatu-și-a tămăduirea,
Iar șoimul vitejei noastre
Plutia pe culmea ta slăvită
Și tot la sânul tău se naște
Povestea noastră umilită...

*) Numele celui mai înalt munte din *Banat*. — Pozia în forma cum se prezintă e ciuntită și modificată în întregime și neschimbată va putea vedea lumina numai în vre-o revistă din *Țară*, unde nu e cenzură ungurească...

pericului extern. O discuție de aproape 4 ore s'a desfășurat în jurul intrării în vigoare a noilor legi de impozite, cari — după cum a

spus ministrul de finanțe în vorbirea sa de ieri — le va amâna numai până când va trece depresiunea economică actuală.

Atrocitățile grecilor.

Humii și Vandalii veacului al XX-lea. — Ce spune o martoră oculară? — Măcelărirea Aromânilor. — Scene feroase.

Corespondență întârziată din pricina războiului.

Salonic, 25 Noembrie.

Răsfoind istoria neamului românesc nu întâlnim decât scene dureroase și pline de groază, la cari a fost expus acest popor în decursul vieții bimilenare, în care timp liniștea și fericirea lui au apărut într'un mod intermittent și de scurtă durată. În așa condițiuni s'a format poporul român și de oțeritul lui piept s'au sfârșit, în primul rând, lăncile barbarilor pe cari Europa a avut nenorocirea să-i găzduiască.

Trecând dela istorie și simple legende, la realitate, rămânem înmărmuriți când în secolul al XX-lea, zis secolul civilizației, se repetă aceleași fapte barbare și criminale de către armata unui rege civilizat, pornit cu gândul de a desrobi pe creștini de sub dominațiunea despotică și ilegală a semilunii, la care, de sigur crudul Atila ar fi ezitat. Crimele, jafurile și violările comise asupra popoului macedo-român de către urmașii marilor filozofi, legiști și organizatori greci, pe umeri cărora se sprijină întreaga civilizație modernă, trebuie să dea de gândit nu numai bărbajilor cari conduc destinele României, ci întregii suflări românești.

Neamul românesc din Macedonia care de jumătate de secol se încălzea la focarul culturii naționale și se silea din răspuțeri ca să convingă și pe ceilalți frați ai săi amăgiți de cultul grecesc, a fost suspendat din mersul său spre progres din cauza războiului balcanic. Tare mi-e teamă, că după război pe dealurile și văile Pindului, unde până mai ieri ră-

suna dulcele graie aromânesce să nu fie o vâlvă de țipete și oftări de-ale aromânilor cari împărtășesc ideea națională, opresați și tiranizați în modul cel mai crud de către barbara Grecia, ai cărui pradă vor fi probabil.

Deocamdată vom da în vileag grozăviile mai principale nepermițându-ne spațiul să ne extindem așa de mult asupra detaliilor căci ele prezintă o importanță capitală, spre a compromite pe făptuitor în fața lumii civilizate. Acești odioși *criminali*, a căror conștiință e înecată în *sângele conaționalilor noștri*, aceste ființe hidoase cari trăiesc până astăzi din creditul moral acordat străbunilor lor, mai mult ca sigur că-și vor ascunde și de data aceasta neligiurile sub acelaș scut: *civilizația elinească*. Desigur că ori cât ne-am strădui să convingem lumea în favorul nostru, n'am putea-o face mai bine și într'un mod mai clar decât nenorocii martori oculari ce vin dela fața locului.

Spre a adeveri spusele de mai sus, dam cuvântul doamnei *Nuși Tulliu*:

„Hei băieți, vai de capul aromânesce! Ascultați și să nu credeți că vreau să vă spun povești. Vestea, că turcii se retrag pe toată linia în fața grecilor a sosit cu câteva zile înainte lor. O mulțime de români naționaliști cari știau ce soartă îi așteaptă la venirea grecilor au și părăsit orașul. N'a rămas în el decât bătrâni, copii și femei, oameni inofensivi, oameni cari nu puteau face nimic dușmanului. După o scurtă luptă între căpitanul turec și Bekir efendi și armata greacă, grecii au ocupat orașul Grebena. Primul lor act a

fost de a se răzbuna pe aromâni și câțiva bo-gătași turci. Au început măcelul pe toată linia. Oamenii valizi cari puteau să fugă au luat codrii ca să-și scape viața. Femeile n'aveau ce face; ne credeam afară de orice pericol. Dar vai! Amarnic ne-am înșelat! Au mers până într'atâta nerușinarea încât au oprit și pâinea de toate zilele. Așa că cei ce nu-i omorâseră cu arma o să-i omoare prin mijlocul cel mai grav: foamea. Eroii noștri de altă dată cari se devotasera cauzei cu trup și suflet sunt unii aruncați prin închisori murdare, lăsați în prada foamei celei mai grozave, iar alții, ceceace e mai rău, sunt omorâți și aruncați la câni! Nu vă mirați că vă spun astfel de lucruri căci cu proprii mei ochi am văzut cum marele fruntaș aromân D. Cicina a fost măcelărit și aruncat în toate răspântiile până ce după trei zile un om de bine și-a făcut ultima datorie către un semen al său și a înmormântat unele bucăți din trup. Și iarăș, pe ascuns!...

Cazul dlui L a g a r a este și el dintre cele mai tragice. Răpit dela farmacie, unde își exercita profesiunea și aruncat peste graniță se găsește actualmente înfundat în pușcăria din Larisa, unde suferă ca un martir. În timpul acesta, când nevasta lui alerga disperată după el cu doi copii, dintre cari unul d'abia de un an, ca să vază unde va fi condus soțul ei, și-a pierdut copilul cel mai în vârstă. Buimăcită de groază n'a putut să-și dea seamă dacă copilul o urmează sau nu, și astfel a pierdut orice dără despre el. Alergând în fugă mare satrapii greci cari purtau pe soțul ei bătându-l fără încetare ca pe un criminal, în trecerea unui râuleț i s'a împlântat în talpa piciorului un hârb de sticlă și ne mai putându-l urma mai departe a rămas acolo, la marginea râulețului, cu pruncul în brață, paralizată!

Eu personal am fost de asemenea lovită de această nenorocire. De când Grebena a trecut în stăpânirea Grecilor n'am nici o știre dela bărbatul meu, care s'a făcut nevăzut, căci în calitate de revizor își știa soarta. După dispariția lui am fost nevoită să plec și eu. În ajunul plecării mele mi-au venit la domiciliu câțiva ofițeri Greci ca să-mi ceară informațiuni.

În acelaș timp mi-au pradat casa, luându-mi toate obiectele de preț ca cercei, brățări, etc.

— Hei, bărbatul tău este un ticălos, este Turc, se duce cu Turcii să lupte contra noastră și nu vine cu noi să luptăm contra păgânului. Dar dușmanul nostru neimpăcat sunteți voi Aromânii; trebuie să ne scăpăm mai întâi de voi și pe urmă să ne întorcem contra turcului.

La aceste cuvinte ale ofițerului i-am răspuns sus și tare:

— Dle, bărbatul meu este om civilizat și nu barbar, deci, nu merită astfel de reproșuri și se găsește acum în Europa.

Neavând și neștiind ce să-mi răspundă, începe să tachineze pe copila mea în etate de 6 ani. Atunci i-am spus să leze pe copilă în pace și dacă are ceva de întrebat să mă întrebe pe mine. M'a întrebat de ce naționalitate sunt, și am răspuns că sunt româncă din P e r l e p e. A schimbat cu colegii lui câteva vorbe și s'au cărat. După puțin vine un altul și ne spune ca să fim liniștiți căci nu ni se va întâmpla nimica. Dar aceasta a fost o șarlatanie din partea lor spre a aduce și ceilalți care se refugiaseră prin păduri.

Tot asemenea prin mijlocul șarlataniei au înșelat și pe fruntașul D. Cicina a cărui trup a stat mai multe zile în diferite puncte ale ora-

— Năvălitori din patru anghiri
Ca uraganul s'abatură
Și n'frânți de sulți și de soarte
Ca vântul peste noi trecură;
În urmă gloata primenită
La adăpostul tău, bătrâne,
Cânta în pace să-și urzească
Nevoia zilelor de mâne.

Dar mașteră ni-a fost ursita
Ce ni-a zădărnicit și rostul,
Când alte hoarde flămânzite
Descoperit-au adăpostul,
Și ca lăcusta din pustie
Lumina ni-o întunecară
Și'n cursul veacurilor strănse
În preajma noastră s'asezară.

De-atunci, străjere, pân' ucuma
Urgia sortii ne n'frățește
Și până 'n ziua de pomână
Ființa noastră pătimește:
Pe coasta ta părăginită
Îți zac pădurile tăiate
Și 'n matca stâncilor scobite
Azi plâng izvoarele secate.

Iar noi muncim din greu ogorul
Ca alții să ne ia bielsugul
Și ca răsplată trudei noastre
Ne dau otravă, spini și jugul;
Cântări străine, de izbândă
Străbat ruinele cetății

Și 'n vale gloata oropsită
Așteaptă ziua iudecării...

Astfel, moșnege, până astăzi
Ni-a scurs viața împreună
Și'n sufletul amândurora
Văz cum amarul se adună;
În pieptul nostru clocotește
Răsplata zilelor robite,
Iar tu sub scoarța împietrită
Ascunzi puteri nebănuite.

Și când unealta pângărită
Va sparge 'n inima ta cale
Să ne răpească avuția —
Atunci să tresărim de jale:
Din temelie să te scuturi,
Să gemi ca leul care moare
Și să cutremure văzduhul
Mânia ta îngrozitoare.

Din adâncimea furioasă
Să scoți cenușă, foc și smolă,
În beznă să se mbrace zarea
Ca 'n ziua când morții se scoală;
Căminul lor pârjol să-l arză
Să nu rămână numai șgură,
Ca numa 'n prăpăd să se stângă
Nepotolita noastră ură.

— Iar pe movila de cenușă
Ce ni-a înăbușit părinții,
Cânta-voi imnul cel din urmă:
Cântarea sfântă-a biruinții!...

București

Cassian R. Munteanu.

şului, mâncând câinii şi pasările dintr'insul. Omul acesta atât de prevăzător, pe capul căruia se dădea 35.000 drahme (lei), cum a căzut în mâinile lor? Lucrul s'a petrecut la fel cu propunerea făcută mie de a sta acasă cumcă nu ni se va întâmpla nimica. Au recurs la mijloacele cele mai machiavelice. Au trimis circulaţi prin cari îi invita pe toţi refugaţii români, spunându-le că viaţa şi bunurile le sunt asigurate. D. C i c m a s'a încrezut şi s'a predat. După ce au cheuit împreună cu el o săptămână de zile, la urmă l-au măcelărit în modul cel mai groaznic şi astfel s'a sfârşit acest erou naţional.

Simţindu-le gândul am şi pornit în noaptea următoare cu chiragiii, cărora le-am plătit de 5 ori mai mult ca în timpuri normale. Pe drum am fost recunoscută de către o viperă de grecoaică, care m'a şi denunţat. Eram travestită în portul nostru naţional dar ferice că se înoptase, căci astfel am profitat de întunericul nopţii, trecând graniţa în Tesalia, unde m'am adăpostit la o familie românească. De acolo, a doua zi, prin mii de ascunzişuri am ajuns la Volo de unde m'am şi imbarcat pentru Salonic. Venind aici am găsit tot pe ticăloşii de Greci cari ne-au distrus din temelie".

Intrebată dacă doamna are vre-o ştire despre soţul d-sale, doamna ca şi până aici cu toată amabilitatea a voit să încerce, dar lacrimile şi suspinările isvorite din inimă i-au curmat vocea, pentru câteva zeci de minute şi astfel înduioşaţi de milă pentru aceste suflete condamnate a suferi, ne-am depărtat de lângă interlocutoarea noastră.

Starea deplorabilă în care se găsesc Românii macedoneni dela venirea Grecilor, este indescriptibilă.

Ne miră faptul cum până în prezent România care le-a dat tot, nu face vr'o demonstraţie în favorul lor? Se prea poate că toate aceste grozăvii n'au ajuns la urechile marilor bărbaţi politici ai României dela cari aşteptăm scăparea noastră.

Aromânca.

Mijloc sau ţintă?

Arad, 18 Decembrie.

Săptămâna trecută a apărut în „Budapesti Hirlap” un articol, semnat de cunoscutul Réz Mihály, care articol dacă nevoile zilnice şi evenimentele precipitate ale zilelor prin cari trecem nu ne-ar opri, ne-ar putea da în fiecare pasaj o interesantă temă de articol cuprinzând aproape în fiecare pasaj câte o „idee”, un „principiu” după care vrea azi neamul unguresc să cârmuiască şi să ducă la liman această tară. Şi aceste idei şi aceste principii sunt de aşa natură încât pornind din ele ai putea scrie în două feluri. Ai putea, deo parte, conduce cetitorul pas de pas la singurul rezultat logic şi posibil ce poate urma din asemenea principii — la inevitabila nimicire a neamului, care le profesează; ai putea de altă parte să pui înaintea ochilor cetitorului vestita sticlă magică, care desvăleşte şi arată în forma lor nebuniile şi caricaturile acestei lumi, să vadă monstruoşitatea comică a acestor principii importate par'că din patria străveche şi cari azi stau în mijlocul curentelor şi principiilor conducătoare ale tuturor celorlalte neamuri europene întocmai cum ar sta în piaţa unui oraş civilizată, un idol australian care înhoalbă ochii vopsiţi cu roşu, scoate limba enormă, încruntă sprâncenele mânios.

ridică opritor mâna către lumea din jur ce-şi duce liniştită cursul mai departe.

Să alogem însă din acest articol o singură propoziţie: „Trebuie să accentuăm iarăş şi iarăş... că dreptul de vot nu este o ţintă în ochii agitatorilor naţionalişti, ci este numai un mijloc”.

Cu rezultatul cercetărilor savantului Réz, că adevărată ţintă e România mare, se vor ocupa poate alţii, dar de altfel fiecare cetitor al nostru poate judeca şi cumpeni acest rezultat.

Adevărată ţinta noastră nu este votul universal! Adică votul universal, al cărui aderent e partidul naţional român şi pentru a cărui înlăptuire a sacrificat şi sacrifică o parte a luptei ce duce, nu este decât un mijloc! Ce descoperiri senzaţionale! Ce agerime de spirit şi ce talent de a pătrunde tainele cele mai ascunse ale duşmanului! Intr'adevăr ar merita dl Réz Mihály să i se facă loc în diplomaţia noastră atât de hulită din cauza miopiei sale, trimiţându-l ambasador sau conzul în vre-un loc important şi anevoios în aceste zile tulburi... De pildă la Prizren...

Dar cine a spus vre-odată, că ţinta vieţii noastre politice, ţinta luptei noastre e votul universal?

Nu, noi nu avem de ţinta muncii noastre politice votul universal, ci mărturisim, că votul universal pentru care luptăm azi, nu e decât un mijloc, cu ajutorul căruia credem să ajutăm ajungerea ţintei noastre. Noi avem în programul nostru înlocuirea actualului sistem electoral prin unul mai bun, prin cel al votului universal, fiindcă noi credem că aducându-se o lege de vot corăspunzătoare şi înlocuindu-se întreg sistemul de azi prin unul în care să se poată manifesta liberă voinţa tuturor, vom putea fi reprezentaţi în parlament prin un aşa număr de deputaţi încât să se poată da în parlament cu mari sorti de reuşită lupta pentru ajungerea ţintei noastre. Vrem acest vot universal, luptăm pentru el, fiindcă ne pare, că lupta parlamentară ce vom duce în parlamentul format pe baza lui, ne va aduce rând pe rând realizarea unei părţi măcar a ţintei noastre, rămânând cealaltă parte să se realizeze prin munca noastră de acasă.

Dar atunci care este ţinta, căreia are să-i servească şi acest vot universal?

Fiecare neam are o ţintă, aceeaşi ţintă: îndeplinirea menirii sale, ajungerea posibilei perfecţiuni omeneşti în forma specială cum înţelege fiecare neam această perfecţiune. În interesul acestei ţinte se luptă neamurile, spre ea înaintează făcându-şi drum cu puterea uneori, când neamuri duşmane le opresc volnic cursul.

Aşa şi noi, avem ţinta sa ne vedem neamul ajuns în toate timpurile la cea mai înaltă perfecţiune omenească, să aibă cultura, bunăstarea cea mai mare posibilă, să aibă asigurată posibilitatea unei netulburate înaintări, bazate pe caracterul nostru specific românesc.

Aceasta este ţinta noastră, în interesul acesteia ducem lupta, în desfăşurarea căreia — poate atacăm unele forturi ale duşmanului, ţintim în o anumită zi la dărâmare a unei legi, unei instituţii, unei forme de stat, dar dărâmate odată aceste forturi, trecem mai departe, luptăm înainte pentru suprema ţintă.

Mi-ar plăcea dacă dl Réz şi-ar mai ceta odată următoarele două propoziţii şi ar gândi o leacă asupra lor: „Este dar caracteristica orga-

nismelor decadente, împovărate, că doresc cu sete mare chiar cea ce le nimiceşte. O lege binefăcătoare aceasta, a marelui naturi, care striveşte, în interesul înaintării, tot ce e incapabil de o viaţă sănătoasă”. Ar vedea, că azi neamul unguresc e un organism în deplină decadentă. Fiindcă azi neamul unguresc voeste cu toată puterea lui veninul, care are să-l omoare: ideea statului unitar maghiar, ţinerea în robie a neamurilor pe care soarta le-a osândit să trăiască cu el în marginile aceleiaş teri.

Cazul lui Prohaska: o tragere pe sfoară.

Viena, 17 Decembrie.

Situaţia parlamentară, şi aşa destul de nefavorabilă, nu s'a îmbunătăţit deloc prin neaşteptatul comunicat oficial despre conflictul iscat între monarhia noastră şi Sârbia din pricina consulului Prohaska din Prizrend. Din potrivă, ieri noaptea târziu, când s'a aflat în culoarele parlamentului textul oficial al comunicatului, publicat de oficiul ministerului de externe prin biroul de corespondenţă telegrafică, toţi aveau impresia momentană, că poziţia acelor partide, cari obstruau împotriva legilor excepţionale, s'ar fi schimbat într-o câţiva. Indignarea, provocată de faptul că guvernul a trăgănat săptămâni întregi cu publicarea unui comunicat oarecare despre afacerea consulului Prohaska, deşi, după cum ştim abia acum, nu s'a întâmplat cu dânsul nimic ce-ar fi putut fi cauza unei nervozităţi, indignarea aceasta este imensă şi a cuprins pe toate partidele politice. Chiar şi presa este înfuriată din pricina manoperei ministerului nostru de externe, care a contribuit în mod sistematic, atât prin tăcerea sa semnificativă, cât şi prin feluritele observaţii neliniştitoare, la răspândirea celor mai fantastice şi mai provocatoare zvonuri despre maltratarea ce le-ar fi suferit consulul Prohaska.

Se atrage în special atenţia asupra faptului că în ziarele conduse de ziaristi cari sunt oameni de încredere ai ministerului de externe, resp. ai conducătorului biroului de presă din ministerul de externe, în special ziarul „Vossische Zeitung” din Berlin, ai putu ceti cele mai senzaţionale detalii despre violenţele întrebunătate în Sârbia faţă de consulul Prohaska. Chiar aceste descrieri amănunţite despre incorectităţile autorităţilor sârbeşti din punct de vedere al dreptului internaţional au făcut cea mai adâncă impresie asupra poporului, aşa că şi cel mai simplu om din popor era convins, că Austro-Ungaria este obligată, ca mare putere să ceară satisfacţie chiar şi pe calea armelor pentru ne-mai auzita violare a reprezentantului său. Ba şi în străinătate, în special în cercurile conducătoare din imperiul aliat cu noi, în Germania, cazul Prohaska era privit ca un caz foarte grav, care nu putea fi aplănat decât cu ajutorul armelor, iar nu prin mefistofelice declaraţii diplomatice. Acum însă trebuie să ne mulţămim cu un scurt comunicat oficial, sec din cale afară, despre afacerea consulară cu Prohaska, cu toate că poporul a fost iritat în mod conştient până la nebunie săptămâni de-a rândul. Procedul ministerului de externe a produs o adevărată consternare la Viena.

Involuntar ne vine în minte că la lansarea vestilor senzaţionale în afacerea lui Prohaska, precum şi la exploatarea acestor vesti pentru anumite scopuri, au fost ocupate aceleaşi persoane cari au inscenat şi faimosul proces de înaltă trădare din Agram, care s'a sfârşit, după cum ştim, cu o straşnică blamare a ministerului nostru de externe, iar rezultatul aceluşi proces a fost că Slavii de sud s'au înstrăinat cu totul de monarhia noastră. Intr'adevăr i-am văzut pe Unguri în timpul din urmă foarte ocupaţi de a exploata situaţia în folosul lor. În măsura în care creştea groaza de pericolul „sudslav”, în aceeaşi măsură se îndesau şi ei cu dragostea şi cu simpatia faţă de Tripla alianţă, trămbiţând

Juncea largă că ei sunt cei mai credincioși prieteni ai monarhiei habsburgice și cele mai sigure proptele ale statului în timpuri grele. În anul acesta le-a succedat să producă zăpăceală și știrile unei părți din deputații germani din Austria, așa că s'a putut lansa deodată parola despre „apropierea germano-maghiară”, fără ca această tentativă să fi fost respinsă, cum se știe, chiar dela început. Factorii cari voiesc să aducă imperiul habsburgic sub domnia Maghiarilor n'au nici o considerație față de interesele monarhiei, ale popoarelor ei și ale aliaților ei. Nu s'ar da îndărăt nici în fața războiului, după cum a dovedit recenta comedie cu Prohaska. *Austriacus.*

Pentru aeroplanul „Ardealului”.

Au mai contribuit pentru aeroplanul „Vlaicu III” următorii domni din Alba-Iulia:

Ioan Teculescu, preot	Cor.	20.—
Dr. Rubin Pațița, avocat		20.—
Dr. Zaharie Muntean, avocat		20.—
Dr. Camil Velican, avocat		20.—
Dr. Ioan Marciac, avocat		20.—
Rubin Pațița, avocat		20.—
Dr. Alexandru Fodor, medic		20.—
Virgil Vlad, farmacist		20.—
Aurel Cirlea proprietar		20.—
Antoni Pop, proprietar Bucurdea		20.—
Basil Hățăgan, notar Oarda de jos		20.—
Basil Andreai, preot Ighiu		2.—
Valer Velican, contabil Alba-Iulia		20.—
Dr. Ioan Pop, avocat Alba-Iulia		20.—
„Piatra” casă de economii Teiuș		20.—

Din Bucovina.

Mari serbări culturale.

Societatea pentru cultura și literatura română din Bucovina împreună cu toate societățile naționale-culturale din Cernăuți, aranjează Joi la 19 Decembrie 1912 (Sf. Nicolae) o mare serbare comemorativă cu ocaziunea aniversării de 100 de ani dela nașterea marelui istoric și bărbat de stat *Eudoxiu Hurmuzachi*, cu următoarea programă:

1. Liturgie solemnă în catedrala gr. or. celebrată la orele 9 de Excelența Sa arhiepiscopul și metropolitul Bucovinei și Dalmației, dl Dr. Vladimir de Repta, cu asistență mare.

2. Sedință festivă în teatrul municipal la orele 11 cu următorul cuprins:

1. Cuvânt de deschidere, rostit de dl Dr. Sextil Pușcariu, vicepreședintele societății.

2. E. Mandicevski: „Au toate rost în lume”, cor de dame executat de elevele internatului de fete, diriginta: dsoara C. Mandicevski.

3. Discurs festiv, rostit de dl F. V. Stefanelli, membru al Academiei Române.

Oh. Chiriac: Imn, cor bărbătesc, executat de elevii internatului român de băieți, diriginte: dl V. Olariu.

5. M. Eminescu: Doina, declamațiune, dl I. Vască.

6. Mehl: La arme, cor mixt executat de societatea „Armonia” împreună cu toate societățile românești din Cernăuți, diriginte artistic: dl profesor Constantin Șandru.

III. Deschiderea expoziției de artă și industrie națională, aranjată de Societatea damelor române, în saloanele „Societății pentru cultură” (piața principală nr. 3 etaj II) la orele 3 jum. după amiază. În legătură cu marele festival Hurmuzachi se mai aranjează următoarele serbări:

Miercuri la 18 Decembrie societatea studentească „Junimea” reprezintă o piesă teatrală în teatrul municipal cu concursul marelui

artist dramatic dela teatrul național din București Casimir Belcot.

Joi la 19 Decembrie, societatea studentească „Dacia” va ține conferințe despre însemnătatea lui Eudoxiu Hurmuzachi în suburbiile Cernăuțului: Roșă, Clocucica, Caliceanca și Mânăsterișca.

Duminică la 21 Decembrie societatea studentească „Acad. ortodoxă” aranjează, drept epilog al marilor serbări Hurmuzachi, o sezătoare literar-muzicală în sala Armoniei.

Situația internațională.

— La răspântie. —

Despre conflictul austro-sârb și despre tratativele de pace din Londra am primit astăzi următoarele știri:

Conflictul austro-sârb.

Retragerea vaselor austro-ungare și române din fața Serbiei.

Galati. — Agenția de navigație austro-ungară de aici a primit dela direcția din Viena ordinul prin care i se cere să dispună de urgență retragerea tuturor vaselor austro-ungare cari se află pe Dunăre dela Belgrad—Turnu-Severin la Brăila. Direcția navigației fluviale române în urma unei telegrame primite dela agentul ei din Belgrad, a dispus telegrafic aducerea tuturor vapoarelor românești la Măcin.

Ambele aceste măsuri, în evidentă legătură cu faza hotărâtoare în care a intrat conflictul austro-sârb, sunt viu comentate în toate cercurile și prevestitoarele apropiării momentului decisiv al conflictului.

O declarație a contelui Berchtold.

Viena. — Ieri noua reprezentanță comunală din Ungarisch-Hradisch s'a prezentat ministrului de externe contelui Berchtold la castelul din Buchlau care se află în apropierea comunei. În cursul convorbirii ministrul de externe a declarat, că își depune toate silințele în scopul menținerii păcii și, că dsa e convins că pacea va și putea fi menținută.

Puterea militară a Serbiei.

Belgrad. — Din cercuri sârbești se anunță că după ce Sârbii au înlocuit în armata lor pe soldații răniți și morți cu elemente noi, ea se ridică la 330.000 oameni. În afară de aceasta armata sârbă ar mai putea pune pe picior de război 100 de mii de oameni.

Rusia și situația internațională.

Petersburg. — Intr'o apropiată ședință a Dumei imperiale, ministrul Kokovzew va ține o cuvântare vorbind între altele și despre situația internațională. Asupra acestei cuvântări, însă nu se va publica nici un comunicat oficial căci tratativele dintre Serbia și Austro-Ungaria continuă. Cercurile oficiale rusești sunt informate că aceste tratative se desfășoară până acum cu rezultat favorabil și se vor sfârși în mod satisfăcător.

Ministrul rus de război Suchomlinov, va pleca în curind la Lipsca și după cât scrie un ziar de acolo, și la Berlin unde va fi primit de împăratul Wilhelm.

Pregătirile militare ale Germaniei și Franței.

Berlin. — Ziarul „Vorwaerts” anunță, că guvernul german consideră situația într'un mod mult mai pesimist decât opinia publică, ceea ce o dovedește, de altfel, diferitele măsuri excepționale luate de către guvern. În săptămâna trecută ministrul de război a trimis o circulară către comandamentele corpurilor de armată întrebându-le dacă sunt destul de bine pregă-

tite pentru a putea îndeplini, dacă li s'ar cere pe cale telegrafică, orice ordin al ministrului.

Bruxelles. — O agenție telegrafică de aici primește din Paris știrea, că ministerul francez de război face întinse pregătiri militare. Numeroase trenuri transportă zilnic mari cantități de material de război la frontierele dela nord și est. Flotilele din Mediterană, Atlantică și canalul Mânecei și-au întregit munițiunile. Intre guvernele din Paris, Londra și Petersburg decurg dese schimbări de telegrame.

Delegatul special al monarhiei austro-ungare la Belgrad.

Belgrad. — Aici abia azi s'a aflat, că ministrul de externe al Austro-Ungariei a trimis un delegat special la Belgrad, autorizat a remite guvernului sârbesc nota ministrului monarhiei. Vestea aceasta a stârnit mare senzație, deoarece se credea că pretențiunile Serbiei vor fi împlinite și că nu se vor mai ivi complicațiuni. Prezența acestui delegat special autorizat al monarhiei dovedește că primejdia a devenit iarăși amenințătoare.

Mine dealungul malului sârbesc.

Belgrad. — Sârbii au așezat mine dealungul malurilor sârbești a Dunării și Savei.

Tratativele de pace din Londra.

Londra. — Tratativele de pace au fost amânate până mâine, Joi. Bulgarii pretind declarații hotărâte din partea Turcilor în privința Adrianopolului, în caz contrar aliații nu-i vor asculta pretențiunile Turciei.

România și conferința ambasadorilor.

București. — „Epoca” publică următoarea notă cu privire la reuniunea ambasadorilor din Londra:

Câteva ziare dela noi și unele din străinătate au publicat știrea absolut inexactă cumcă România ar fi cerut să participe printr'un reprezentant al ei, la conferința ambasadorilor ce se întrunește la Londra.

Suntem datori să dăm acestei știri o foarte categorică desmintire. Se poate ca diplomația austro-ungară să fi exprimat dorința ca România să fie reprezentată la această conferință, însă trebuie să se știe că inițiativa nu vine din partea guvernului român. De asemeni este neexactă, firește, afirmarea unor ziare că d. Mișu, ministrul nostru la Constantinopole, se duce la Londra ca să participe ca delegat al României la conferința ambasadorilor. Faptul că d. Mișu a fost însărcinat să țină acum, și numai provizoriu locul dlui Manu, ministrul României la Londra, nu are altă cauză decât interesele de familie care reclamă neapărata prezență în țară a dlui Manu. Toate celelalte zvonuri puse în circulație, sunt de domeniul închipirei.

INFORMAȚIUNI

A. ad. 18 Decembrie 1912.

O RUGARE ȘI UN AVIZ.

Indolența inexplicabilă a abonaților acestui ziar periclitează deja chiar existența organelor de publicitate ale partidului național. Toate rugările noastre adresate abonaților pentru de a-și achita restanțele de abonament, au rămas zadarnice. Suntem prin urmare în primejdia, ca peste 2—3 săptămâni să sistăm apariția foliilor „Românul” și „Poporul Român”. Spre a încerca evitarea acestui scandal rugăm acum pentru ultima dată pe toți abonații noștri, ca până în 15 Decembrie st. v. să-și achite nesmintit restanțele de abonament. În 16 Decembrie st. v. toate restanțele vor fi date la avocat pentru încasarea pe calea procesului.

Turnătorie de fer și fabrică de mașini societ. pe acții în

Oradea-Mare (Nagyvárad) Óssi-tér.

Fabrică de mașini agricole, de pluguri și de șinuri pentru căi ferate înguste; construcții de fer, lucrări de comunicație, atelier pentru reparaturi, birou tehnic. (8 91-90) TELEFON n-rul 340

Totodată avizăm onoratul public cetitor, că în anul viitor, acest ziar cu începere dela 1 Ianuarie st. v. 1913 se va expedia numai acelor cari până la acel termen vor fi plătit înainte abonamentul cel puțin pe un pătrar de an.

— Mâne, Joi, fiind sărbătoare — Sf. Nicolae numărul viitor al ziarului nostru va apare Sâmbătă dimineața.

Epoca înfrățirilor... Desfășurarea din timpul recent a evenimentelor scoate la suprafață atât în politica externă cât și internă un fapt demn de remarcat, mai ales că el înseamnă un punct de tărzie formidabilă a elementului unguresc. Nefericitul debut, în politica externă, al contelui Tisza de a pune temelii unei înfrățiri germano-maghiare, a fost secundat deja mai dinainte de alte înfrățiri ascunse, subite — cu elementele elastice ale neamurilor din monarhie. Cel mai elastic element e cel iudovesc și să poată oare cineva cumpăni greutatea acestui element în toate ramurile activității „ungurești”? Înfrățirea a dat un monstruos rod patriotic — încât truda existenței instituțiilor de înfrățire a subtras o mare parte a elementului unguresc din sinul lor, rămânând singuri stăpâni pe situație palestinienii capitaliști. — Dar monarhia are un alt element de o mare elasticitate, elasticitate de cea mai nobilă calitate, însușită prin o muncă neobosită și vrednică, cinstită și patriotică în înaltul înțeles al cuvântului izvorit din un suflet plin de conștiința sângelui și chemării sale. E zbuciumatul neam polon! Polonii dornici de libertate și strânși în hotare nedrepte, un element de înaltă cultură umană, au câștigat un loc larg în monarhie, deși numărul lor e mai mic decât al nostru. Polonii au moșii întinse, instituții puternice fondate din banul curs dela cel din urmă lucrător, au școli puternice și universitate, — incomparabili cu Rutenii mai numeroși decât ei, dar adormiți în straturile populare.

Ei bine,—acum o seamă de bărbați unguri formează societăți de înfrățire cu acest popor expansiv și dornic de libertate. Foile ungurești scriu, că opera lui Moniusko e o celebritate a literaturii muzicale, că Miczkievic e un Arany polon, că Slovacki e un Petofi polon, că lumea mare nu știe că afară de Mateik, Semieradzki, Styki polonii mai au și alți mulți artiști, — natural că având nația polonă astfel de calități „o prietenie maghiaro-polonă nu numai că va da rezultate în întărirea ei, dar cele două nații vor străluci și impune”... Și mai adaogă foile ungurești că vor face propagandă pentru promovarea intereselor ambelor nații și pentru ajungerea țintei comune... „Asociațiunea magyaro-polonă” și-a ales un comitet pentru ducerea la îndeplinire a programului stabilit de această societate.

Concluziile acestor rinduri sunt așa de evidente încât nu mai pot fi spuse. Dar rămân două amănunte de clarificat. Ținta „comună” a ambelor nații așa cum o spun foile ungurești e foarte bizară. O țintă au polonii și și-o vor desăvârși fiindcă au luptat și sunt îndreptățiți să o ajungă, alta ungurii, dușmanii tuturor ideilor mari ce se desfac din activitatea polonilor. Alt amănunt e ținuta de falsitate a conducătorilor unguri, cari fac din neamul lor un neam parasit, într-o țară cu administrație toată ungurească vârcă pe spatele naționalităților cu mijloace sâlnice oamenilor lor... ca să poată trăi pe nemuncite, și leagă prietenie cu cei tari pentru ca să-și implinească „ținta”.

Un singur mijloc de reacțiune: *conștiința națională așa cum o au polonii.*

O comună care știe prețul cultura. Fiecare român care se ține pe sine priceput și dorința de progresul neamului — e în curat cu împrejurarea că până când vor exista cele două forturi ale noastre: biserica și școala — nu vom perine vom putea păstra naționalitatea și vom desvolta și întări cultura noastră națională. Și îndată ce una sau alta va succomba, va dispărea, prăpastia nu va fi departe de noi, ne vom rostogoli în abisul întunecului, din care nu vom mai scăpa teafări ca străbunii noștri ori ne vom pierde urma.

Și în deosebi școala română e acel focal, care mereu va împrăști razele binefăcătoare... menite a ne „lumina cărările pribege”, cum atât de duloc ne-a cântat nestul neamului nostru.

Cu adevărat: „Mai mult prețuesc 5 cuvinte rostite în limba maicii decât 10.000 în limbi străine”, cum atât de frumos a vorbit dl preot Aureliu D. Papp în predica captivantă rostită cu acest prilej.

Săteni deștepți de ai noștri, iubitori de „slova românească” — înșiși au ajuns la convingerea, că cele 3 (trei) școale ale noastre (și 1 aziil confesional) nu sunt suficiente spre a împărtași cu „merinde sufletească” pe toți obligații și astfel punându-se pe lucru — ajutați de preoțimea și învățătorimea din loc — li-a succes a aduce lucrul până acolo, că *Sinodul nostru parohial în ședința sa ordinară de dto 2/15 Decembrie a. e. unanim a decretat înființarea școlii a IV (patra), carea se va deschide în anul școlar viitor 1913/14.*

Și e în prospect, ceva mai târziu — înființarea și unei a V (cincea) școale, căci numărul obligațiilor trece peste 600.

Dupăce comuna noastră bis, chiar în anul acesta a zidit o nouă sală de învățământ (la școala I), au făcut mai multe reparări de sute și mii de coroane; tot apoi au făcut mai multe reparări la biserică în preț iarăș de mii de coroane — va putea vedea ori și cine Pecica și Șiria. — *Socodorul e cea mai mare, cea mai puternică comună în comitatul Aradului.*

Această stare îmbucurătoare însă nu se poate atribui decât hărniciei socodorenilor, cari sunt muncitori, cruțători, deșteptându-se și luminându-se tot mai mult.

Nu pot trece apoi cu vederea un lucru vrednic de toată lauda.

Tăranul Dimitrie Muscan, corist și președinte al comitetului parohial ca primos pe altarul culturii neamului: la școala ce se va ridica a oferit ca ajutor 500 cor, zi: cincisute coroane.

La muți ani!

Fapta frumoasă se laudă de sine! — Socodor la 4 (17) Dec. 1912. — Un credincios.

Obstrucția în Reichsrath. Obstrucția purtată de Slovenii în comisia bugetară a parlamentului austriac e continuată în ședințele plene ale Reichsrathului. Aci însă vor obstrua Slovenii împreună cu Cehii radicali. Guvernul austriac în fața acestei obstrucții e hotărât că, dacă nici Sâmbătă nu vor fi trecute proiectele prin cameră, va pune în aplicare renumitul paragraf 14

Ne trebuie un catalog pentru bibliotecile populare! Anul trecut, în ajunul Crăciunului, câțiva oameni mai tineri din satul nostru, din Pânade, s'au luat la colindat pe la căsile oamenilor, și, din prisosul dăruit de creștini, mai punând și ei ceva, au înghiebat o bibliotecă cu câteva zeci de cărți.

Din toamna anului acestuia am luat eu slujba de bibliotecar. Intre cărțile ce-am aflat jumătate aproape sunt de excepționat, pecare le-am și delăturat să nu ajungă mai mult în mâna țaranului, unele neavând nici o valoare instructivă, altele prin cuprinsul lor fiind direct păgubitoare. N'are ce căuta într'o bibliotecă populară, cum e biblioteca din Pânade: „Dragușin Haiducul”, „Tunsul Haiducul”, „Lupta cu pieile roșii”, „Viața lui Isus” de Renan.

Până aici lucrul se prezintă sub raport pur local, dar aceeaș desorientare la alegerea cărților pentru popor își are apariția în alte părți, deci e necesară o îndrumare de selecționare a cărților.

Oameni de inimă, se pun pe lucru, vorbesc, însuflețesc, adună parale pentru cărți și cu sumușita în portmoneu deschid ușa unei librării cumpără ce găsesc, ori fac o comandă de cărți în gros, fără vre-o altă specificare, simplu: cărți populare.

Și așa se fac de aiung cărți nepotrivite în mâna sătenilor.

Să avem un catalog de cărți, în care să fie înșirate toate cărțile, ce se pot ceti cu folos din partea sătenilor, am avea la bibliotecă tot cărți de valoare și n'am risipi banii pe hârtii răbdătoare cum e cartea lui Renan. Te miri cum a ajuns această carte aici (7 klm. dela Blaj) și într'o bibliotecă populară.

„Asociațiunea” e chemată să redacteze numitul catalog. Lipsa se impune dela sine, și cererea devine cu atât mai impetuoasă cu cât observăm că lumina conștiinții naționale prinde

putere și — bun e Dumnezeu — o să se incindă focul mare. — Pânade, la 12/XII 1912. Toma Cișiu, învățător.

x Cuptoarele „Gora” reclamă puțin material de încălzit. Cuptoarele acestea precum și alte cuptoare de fier și vetre de fier se vând cu prețuri ieftene la fabrica Pöhm János, Arad, piața Libertății (Szabadság tér). (P. 427-428)

ECONOMIE.

Băncile populare și cooperativele sătești în România.

VII.

Am terminat cercetările noastre cu privire la dezvoltarea și la situațiunea băncilor populare și a obștilor de arendare și mai rămâne să mai vorbim și de celelalte *cooperative sătești*, cari însă nici pe departe nu au importanța instituțiilor despre cari am vorbit deja. În istoria economică a țării noastre capitolele băncilor populare și obștilor de arendare sunt cele două capitole principale. — de aceea am îndrăsnit să punem puțin la încercare răbdarea cetitorilor acestor excelent ziar și tratăm chestiunea în 6 articole consecutive.

Înainte de a trece însă la ultima parte a studiului nostru, parte care va fi mult mai scurtă căci și interesul ce-l compoartă este mult mai mic, ne credem datorii a face câteva aprecieri și constatări de încheiere asupra acestor importante chestiuni pe cari ne-am permis să le abordăm.

Problema noastră agrară nu este așa de simplă pe cum vor să ne-o prezinte unii oratori, pe cari cu drept cuvânt îi putem numi superficiali. Ca patrioți și cetățeni ai țării cari ținem mai presus de orice la *solidaritatea organismului nostru social și de stat* — dela care depinde nu numai viitorul patriei mame dar și acela al *întregului neam românesc!* — nu putem admite sub nici un cuvânt o soluțiune *simplistă* și drastică, o soluțiune radicală și eroică, putem spune revoluționară, căci ea ar răscoli din temelii organismul social și ar compromite pacea socială. Cu riscul de a fi acuzați de reacționarism declarăm că *nu* putem încuviința o asemenea soluțiune, mai cu seamă când ea ar fi făcută fără nici o introducere și fără ca să fie justificată prin existența unui pericol mare și imediat.

Nu putem prin urmare admite soluțiunea *socialistă* a dlui Dobrogeanu-Gherea care în lucrarea sa „Neiobăgia” a făcut constatări adevărate, juste, dar a dat o soluțiune unilaterală și nepotrivită pentru statul nostru și viața noastră ca neam unei probleme care *trebuie să rămână în cadrul preocupărilor noastre naționale* și să nu devină o chestiune socialistă! Suntem înainte de toate *români* și trebuie să rezolvăm chestiunea agrară din regatul nostru liber așa ca să corespundem intereselor statului *român* și intereselor mari ale *românismului*. Căci idealul nostru ca stat nu poate fi numai buna stare și prosperarea societății românești înghegare deja în stat la poalele de sud ale Carpaților, ci trebuie să fie mai larg: înglobarea restului națiunii române sub aripile acestui stat *național*.

Soluțiunea socialistă a dlui Gherea se potrivește poate într'un stat îmbătrânit în care problemele sociale copleșesc pe cele naționale. Noi însă cari d'abia ne-am unit de jumă-

ate, d'abia am început să ne bucurăm de binefacerile vieții de stat independent și național și cari mai avem înaintea noastră, în viitorul mai puțin sau mai mult apropiat, problema mare a unirei complete a neamului românesc, am comite o greșală politică fundamentală — și un păcat mare față de națiune dacă ne-am arunca în brațele socialismului! Socialismul internațional n'are ce căuta în țânărul nostru stat, pe care trebuie să-l ferim de zbuciumări deșarte și vătămătoare. Problema agrară delă noi să rămână deci o problemă națională românească.

Pentru a da o soluțiune acestei probleme nu este de loc nevoie să recurgem la doctrina așa de periculoasă pentru state a socialismului. Nu. *Doctrina liberală este suficientă* spre a rezolva în mod just, în timp și în spațiu, această problemă și succesele strălucite pe cari ultimul guvern liberal al dlui Ionel I. C. Brătianu le-a obținut în chestiunea agrară sunt dovezile cele mai convingătoare despre eficacitatea măsurilor juste ce partidul liberal știut să ia în favoarea clasei noastre rurale.

Publicul românesc știe cu câtă pricepere și cu cât devotament s'a ocupat partidul liberal de chestiunea agrară. Avem o întreagă legislațiune în favoarea țăranilor datorită acestui partid. Creditul agricol, băncile populare, obștile de arendare, cooperativele de producțiune sau de consumațiune de tot soiul, legea islazurilor, legea învoelilor agricole, sunt creațiuni ale acestui partid care a știut să descopere nevoile economice ale țărănimii și a avut de multe ori *curajul* să taie în carne și sange spre a curăța organismul nostru social de unele cangrene cari îl amenințau.

Aceste constatări vin toate în sprijinul afirmațiunii noastre că chestiunea agrară din România nu trebuie rezolvată printr'o lovitură radicală, printr'o metodă simplistă, ci este o chestiune care se poate soluționa încetul cu încetul, prin multă muncă și abnegațiune, printr'un complex de măsuri raționale și sănătoase, ca acelea pe cari le-a inaugurat deja partidul liberal. Să lăsăm lucrurile să evolueze singure, *laissez faire, laissez passer*, — iată principiul clasic al doctrinei deterministe, și acest principiu nu trebuie pierdut din

vedere nici în cazul nostru. Vom obține mai mult printr'o muncă fertilă, prin răbdare decât prin măsuri precoce și pripite.

În cursul cercetărilor noastre am arătat, cu cifre statistice în mână, cât de înfloritoare este situațiunea băncilor populare și a obștilor de arendare. Am arătat prin urmare că dacă se aduc legi salutare pentru țărănime ea poate să se ridice, poate să progreseze, este capabilă de muncă și de avânt economic. Tot ceea ce trebuie să facem este să dăm țărănimii noastre posibilitatea de a munci pentru propria prosperă, să creăm condițiuni favorabile pentru viața acestei clase care, trebuie s'o mărturisim sincer, a fost mult timp neglijată.

Iată de ce, terminând studiul nostru asupra băncilor populare și a obștilor de arendare socotim ca o datorie a noastră de a exprima recunoștința ce trebuie s'o aibă noțiunea întreagă față de acei muncitori modești dar harnici, tăcuți dar energici și rodnici în acelaș timp, cari printr'o abnegațiune rară au deschis drumul prosperării țărănimii noastre. Am spus că la Casa centrală trebuie căutat astăzi resortul care mișcă un întreg aparat pus în serviciul cauzei țărănești: băncile populare.

Talente multilaterale, bărbați politici cu calități eminente, cum este în primul rând distinsul deputat I. G. Duca, și-au consacrat ani din viață pentru binele obștesc și pentru prosperarea țărănimii românești. Dacă generațiunea noastră mai tânără dorește să aibă un exemplu de muncă încordată și desinteresată și de pricepere adâncă, savantă, în chestiunile economice ale țării, să caute să pătrundă exemplul luminos al dlui I. G. Duca, și să-l imite când ea va fi chemată să continue opera acestui mare economist al nostru, pe care calitățile strălucite ce le are îl indică să ocupe un loc de frunte în politica mare românească și în guvernarea țării, în viitorul apropiat.

Nu putem să fim decât optimiști când vedem că se lucrează cu seriozitate pentru ridicarea țărănimii noastre. Cifrele ce le-am citat justifică acest optimism.

În articolul nostru viitor vom vorbi despre cooperativele sătești, spre a putea apoi încheia întreaga serie a cercurilor prezente.

Paris, 16 Decembrie.

M. R. Ș.

POSTA ADMINISTRAȚIEI.

Andrei Rus, Secalul de câmpie. Pentru mulțumita publică, Vă rugăm să ne trimiteți 2 cor.
I. Pascu, Fizeș. Încă 2.40 coroane aveți de plătit pe 1912.

Mulțămită publică.

Tuturor cunoscuților pretenilor și rudeniilor cari m'au consolată, cu ocaziunea pierderii scumpei mele soții, pe calea aceasta vin a le aduce adâncă mea mulțămită.

Secalul de Câmpie la 16 Decembrie 1912.

Andrei Russu și cei 10 orfani rămași.

(Ru 666—1)

MED. UNIV.

DR. CORNELIU DĂRĂMUȘ,
SPECIALIST ÎN BOALE DE FEMEI ȘI
SPECIALIST ÎN MORBURI DE DINȚI

ALBA-IULIA (PIAȚĂ).

ORDINEAZĂ: dela 8—10 pentru boale de femei. Dela: 2—5 pentru morburi de dinți.

(Da 537—20)

NAGY JENÓ,

specialist pentru dinți artificiali fără pod
CLUJ—KOLOZSVÁR

(La capătul străzii Jókai, în casa proprie.)

Pune dinți și cu plățire în rate, pe lângă garanță de zece ani. (97—)

ROMÂNUL ZIĂRULUI „ROMÂNUL”

NICOLAE GOGOL

Suflete moarte

(ROMAN)

Trad. de Senior

— Urmas —

— Ah! Drăguțule Doamne! murmură Ciciokof și a-și lua privirile din ochii lui Costanjanglo. Și a găsit Murafof destulă putere în el ca să meargă așa mereu înainte? Zău, eu mă zăpăcesc, numai când mă gândesc la asta. Ce! te uimești de înțelepciunea de sus, de îndată ce privești cu luare aminte la o insectă; eu sunt zăpăcit cu totul să văd biet-muritor mânuind, fără a-și pierde o clipă dingele rece și prezența de spirit, sume enorme, și acestea punându-i la dispoziție inteligența și activitatea zorită a mii de ființe, frații și semenii săi înaintea Providenței, toți geloși de a-i face moare în ori ce lucru, și de a-l servi și de a obține dela el un zîmbet, toți căutându-și datoria în aparența celor mai mici dorințe ale lui. Fie-mi permis să singură întrebare cu privire la Murafof; fire-ar putea să aibă o putință ca la întreaga prosperitate aceasta, să poată găsi, bine înțeles, la origină, începuturi și surse de ori ce fraudă?

—Hm! eu nu pot admite asta de loc; a-și mai înțelege eu de ar fi vorba de mii, dar cât despre milioane, gândeste numai: poate puțință, poate nimic.

— Tocmai dimpotrivă trebuie să zici; miile se pot câștiga foarte greu fără fraudă; milioanele vin singure să se adauge la milioane. Un milionar n'are nevoie să recurgă la căi lăturalnice; el merge drept înainte. Un altul n'ar putea să ridice unul din miile de lucruri cari, spre a-l urma pe el, se ridică și merg dela sine. Păraele merg la riuri, riurile la fluvii, fluviiile la mare, care nu dă nimic decât spre a reprimi. Ar trebui autorizațiunea guvernului ca să abată un curs de apă; dar guvernamelele înșele sunt virtual interesate ca să nu se abată curenții naturali ai avuției zise publice, cari toți afluează spre activitate și inteligență, unite cu probitatea și cu capitalul. Și, în chestii de capital, miile de ruble folosite înțelepțeste vor da zece, cincisprezece, douăzeci la sută; însă milioanele au ca esență de a se îndoii, întreii, încinci... de a se înzecei uneori numai în câțiva ani.

— Și când mă gândesc că averi ca acestea încep destul de des prin niște mizerabile de copeici...!

Nu se întâmplă niciodată altfel; asta-i în ordinea cea mai firească a lucrurilor. Cine s'a născut cu mii de ruble și a fost crescut pe mii de ruble, nu va aduna nimic; el e deprins cu belșugul, cu trîndăvia, cu fantaziile de tot soiul. Trebuie să începi dela început și nu dela mijloc, dela copeică și nu dela rublă, de jos și nu de sus. Astfel deprinzi a cunoaște pe oameni și starea de lucruri în mijlocul căreia ai să te învârti. Dacă ai înțeles că fiecare lățeaie în lumea aceasta pare a fi pironită cu un piron de opt degete, dacă ai fost prins ori aproape prins cu sute de pungășii, ai văzut atunci atâta, ai aflat atâta că nu te vei mai putea înșela în nici o întreprindere, iar afacerile tale nu mai sunt duse de vânt. Să fii foarte sigur de ceea ce

ți spun... că trebuie să „începi dela început”. Ca să am neîncredere față de un om, e destul să-mi zică: „Dă-mi o sută de mii de ruble voi fi încurind bogat”. Omul acesta, să fii sigur, va proceda printr'o lovitură de stat, iar nu prin calcul bun și îndemănat, cum face acel care începe cu copeici, așa cum e de regulă peste tot.

În cazul acesta mă voi face bogat, zise Ciciokof, care fără să vrea se gândia la sufletele lui moarte, căci încep în adevăr cu nimic.

— Constantin, e vremea să lăsăm lui Pavel Ivanovici libertatea să meargă să se odihnească, și tu ești astăzi într'o dispoziție pentru flecărit extraordinară...

— Da, da; vei deveni bogat și foarte bogat, zise Costanjanglo fără a asculta la soția sa; vor curge spre dta din toate părțile părăiașe de armă roșie la început, apoi de argint, apoi de cel mai bun aur de ducat; și în cele din urmă ai să ajungi a nu mai ști adesea unde să-ți pui în siguranță bucățile de metal”.

Ciciokof luă foarte în serios prezicerea aceasta; imaginațiunea lui, care nu era lipsită de vioiciune asupra anumitor chestiuni apropiate de inimă, îl transportă în clipa aceasta în zimbatoarele domenii ale visurilor de aur; gândurile lui prinseră aripi de aur și sburdau în mijlocul unor încântări feerice sub suvau de fire de aur. Spre a aduce totul la sine, el avea în mână un ciucure cu fire de aur, și un blând ecou îi aduce necontenit la ureche vorbele acestea atât de dulci: „Din toate părțile părăie de aur vor curge spre tine”.

(Va urma.)

x Inștiințare. Aducând la cunoștința on. public transformarea radicală a camerei uscate de aburi și punând-o la dispoziție publică, totodată anunțăm on. public că luând în considerare scumpirea cărbunilor și siliți și de alte împrejurări începând dela 16 Decembrie am urcat prețul scâlzei pentru femei și bărbați la 1 cor. 20 fil. Pentru zilele de Luni, Miercuri și Sâmbătă sunt valabile numai biletele cumpărate la cassă, ori și bilete externe pe lângă o taxă supletoare de 20 fil., în celelalte zile ale săptămânii, adică Marti Joi, Vineri și Duminecă prețurile билетelor rămân neschimbate, cari zile sunt potrivite mai cu seamă pentru publicul din provincie. Rugând binevoitorul sprijin al on. public, suntem cu distinsă stimă: *Direcțiunea băii de aburi Simay.*
E. 638.

x Cel mai potrivit dar de Crăciun este un pian sau pianin bun și frumos din **depozitul românesc de pian** al prof. de muzică **T. Popovici** din Sibiu, strada Cisnădiei 7, asortat în vederea serbătorilor cu instrumente nouă de prima calitate, cu prețuri mai ieftine ca oriunde. Se admite și plătire în rate lunare convenabile.
Po 633.

Bibliografie.

La librăria „Tribuna” Arad, se află de vânzare:

Alexandru Macedonski, Flori sacre, poezii cor. 1.75.

Leon Tolstoi, Povestiri populare 30 fileri.

Al. Duma-fiul Un pachet de scrisori 307.

Nicu Draciuschi, Poezii cor. 2.50.

Memoriile dnei Steinheil (bibl.) Flacăra nr. 14, 80 fil.

La librăria „Tribuna” se află de vânzare următoarele calendare pe anul 1913:

Calendarul Minervei cor. 1.25 + 20 fil. porto.

Calendarul Lumea Ilustrată cor. 1.50 + 20 porto.

Calendarul Partidului național român, 60 fil. + 20 fil. porto.

Calendarul Național (Orăștie) 40 fil. + 10 fil. porto.

Calendarul „Păcălici” (glumet) 30 fil. + 10 fil. porto.

Amicul Poporului (Sibiu) 70 fil. + 10 fil. porto.

Posnașul 60 fil. + 10 fil. porto.

Calendarul Săteanului 30 fil. + 5 fil. porto.

Calendar pe anul dela Hristos (diecezan) cu sematism 50 fil. + 10 fil. porto, fără sematism 30 fil. + 10 fil. porto.

La Librăria „Tribuna” Arad str. Deák Ferencz nr. 20 se află de vânzare următoarele cărți bisericești și de rugăciuni:

Apostol litere latine, legat în piele neagră cor. 5.50, leg. în piele roșie cor. 11.50.

Evanghelia cu litere latine legată în piele roșie, cu copcii cor. 25.— legată fin cor. 35.—

Molitvelnic bogat, lit. cirile legat 5.— fin legat cor. 6.—

Tâlcul Evangheliilor cu lit. cirile cor. 2.—

Octoiul mic sau manual de cântări bisericești legat, cu litere latine cor. 1.60 legat în piele cor. 3.20.

Octoiul cel mic, cu lit. cirile, legat cor. 1.60.

Cele opt gasuri sau Octoiul cel mic legat, cor. 1.50, acelaș, legat în piele cor. 3.—

Octoiul cel mic cor. 2.—

Octoiul bogat de G. Cătană inv. legat cor. 2.50.

Acaftisul prea sfintei Născătoarei de Dumnezeu și alte Acaftise și rugăciuni leg. cor. 1.20.

Acaftist, leg. în pânză cor. 1.75, în piele 3.20, piele bună, aurit cor. 4.80, piele bună, aurit cor. 5.20.

Acaftist, leg. în os cu medalie cor. 4.—

Acaftist, legat în os alb cu cruciuliță cor. 10.— în piele brună, moale cor. 10.—

Micul Mărgăritar sufletesc legată cor. 0.50.

Mărgăritarul sufletului. Carte de rugăciuni și cântări, legată cor. 1.—

Mărgăritarul sufletului. Legată în pânză cor. 1.60.

Mărgăritarul sufletului, legată în piele cor. 3.20, legată în catifea cor. 5.60.

Mântuirea sufletului. Carte de rugăciuni cor. 0.80.

Icoana sufletului. Carte de rugăciuni și cântări bisericești legată cor. 1.—

Icoana sufletului legată în pânză cor. 2.60.

Icoana sufletului leg. în catifea cor. 5.60.

Cheia raiului. Carte de rugăciuni leg. în os alb, cu medalie cor. 3.40.

Visul Născătoarei de Dumnezeu 20 fil.

Epistola Domnului Nostru Isus Christos 20 fil.

Zidirea lumii, Adam și Eva, originea sfintei cruci și Cele 12 Vineri 20 fil.

Sfârșitul lumii de Ioan Teologul 20 fil.

Să se adauge la fiecare carte câte 5—10—20—30 fileri pentru porto. Recomandat cu 25 fil.

Noutăți literare.

— Editura „Librăriei Naționale S. Bornemisa. —

„Librăria Națională” S. Bornemisa a început, pe lângă mari jertfe materiale, să publice o serie de scrieri alese, menite a pătrunde în casele românești ca a avea cărți sănătoase și de-o incontestabilă valoare literară. Din aceste scrieri, pe cari le recomandăm cu toată dragostea publicului românesc, până acum au apărut următoarele:

1. **Ioan Agârbiceanu: Schițe și povestiri. Prețul coroane 2.—.** Acesta e cel mai nou și cel mai ales volum al puternicului prozator ardelean, care a împodobit până acum cu atâtea volume de valoare literară noastră. Domnul Ion Agârbiceanu e de altcum în destul de cunoscut publicului nostru, ca să mai fie nevoie să atragem deosebit luarea aminte a publicului asupra oricărei cărți a sa. E azi cel mai cetit scriitor ardelean atât în România cât și în Ardeal, căruia i-a succedat în urma marelui său talent să fie pretutindeni recunoscut și apreciat. Volumul „Schițe și povestiri”, care are peste 300 de pagini, mai are însă o mare calitate: e cel dintâiu volum al autorului, în care s'a publicat cele mai succese piese literare, alese de însuș autorul. O parte din bucățile din volum sunt aproape absolut necunoscute publicului nostru, fiind ele publicate pentru prima oară în „Viața Românească”, care e oprită a trece granița țării noastre.

2. **Liviu Rebreanu: Frământări. Prețul cor. 1.50.** Autorul acestui volum e un talentat scriitor din generația mai nouă, de origine din Ardeal, care a trecut în România, publicând scrierile sale mai ales în „Viața Românească” și în alte reviste de seamă de dincolo. E mult apreciat mai ales în urma talentului său, care-l ajută să aștearnă pe hârtie stări sufletesti grele și să dea personajelor întotdeauna o culoare bogată și nimerită. Subiectele și le alege mai ales din stratul de jos al societății și aduce înaintea noastră tipuri dela țară, figuri mărunte din viața orașelor: pe „golanii”, în cari condeiul lui subtil află întotdeauna ceva de poetizat și de zugrăvit. Volumul „Frământări”, e cel dintâiu volum al autorului, pe care „Librăria Națională” S. Bornemisa l-a edat cu toată nădejdea, că publicul nostru va ști să aprecieze și să încurajeze pe un talentat scriitor tânăr, așa după cum o fac aceasta și alte popoare culte din Apus.

3. **Victor Eftimiu: Poemele Singurătății. Prețul 2 coroane.** Autorul neîntrecutei piese „Înșiră-te mărgărite” ne dă sub titlul aceasta un elegant volum de poezii, scrise într'o formă din cele mai succese și într'o limbă ușoară, cum dela Vasile Alexandri încoace nu s'a prea scris. În lirismul dulce alui Victor Eftimiu se îmbracă într'o aleasă haină literară cele mai subtile sentimente, cari au o notă proprie: duioșia subtilă și o formă poetică din cele mai sonore. Astăzi Victor Eftimiu

e unul dintre puținii scriitori fericiți, ale cărui scrieri sunt, mai ales în România, cele mai gustate și mai cu drag cetite. Pentru noi e o mândrie, că autorul activitatea literară și-a început-o la noi în Ardeal, sub mâna conducătoare a lui Octavian Goga, în „Tara Noastră”.

4. **Alexandru Ciura: Amintiri. Prețul cor. 1.60.** Cel mai gingaș prozator al nostru din Ardeal, ne dă în volumul acesta un șir întreg din dulcele și duioșele sale amintiri din copilărie, despre oameni și locuri din țara moților. Scrise într'o limbă aleasă și plină de poezie, ele procură în clipe de repaos cele mai plăcute momente sufletului, care caută într'adevăr plăcere și distrație în cărți. Volumul dlui Alexandru Ciura la apariție a fost salutat de „Viața Românească”, și de toate revistele, cari s'au ocupat de el, cu cele mai călduroase vorbe, ca cea mai de seamă noutate literară.

5. **„Almanahul scriitorilor dela noi”. Prețul cor. 1.60.** Această carte în felul ei e o mică istorie literară a tuturor scriitorilor ardeleni azi în viață. Cuprinde fotografia, biografia și datele bibliografice ale 46 de scriitori năcuți în Ardeal și o bucată literară inedită de-a fiecarei din acești scriitori. Ca o ilustrare a întregii noastre vieți literare, la urmă dă în faximil capul tuturor sîrelor și revistelor românești dela noi, și pe scurt istoricul acestora dela înființare, relevând la foile politice și pedepsele ce-au avut să le îndure acestea pentru lupta lor pe terenul politicii naționale.

6. **Ermil Borcea: Versuri flusturate. Prețul 60 bani.** Domnul Ermil Borcea e azi singurul nostru umorist de seamă care ca redactor al revistei umoristice „Bobornacii”, dă dovezi de un talent umoristic plin de veră. Volumul „Versuri flusturate” are pagini umoristice pline de spirit, cari îți procură adevărată plăcere citindu-le.

7. **„Cele mai frumoase”. Prețul 60 bani.** E un drăgăș volum de poezii populare aranjat cu multă îngrijire, care merită să stea pe masa oricărui inteligent, care află farmec în versurile dulci și fermecătoare ale poporului nostru. Poeziile sunt împărțite după felul lor de-a fi: de dor, de dragoste, de jale, de bătaie de joc, cătănești, blăstămuri etc.

— Tot în editura „Librăriei Naționale” S. Bornemisa au mai apărut două tablouri naționale în color, cari reprezintă scene din istoria neamului nostru. Acestea sunt:

1. **„Intrarea lui Mihai Viteazu în Alba-Iulia la 1599”,** în mărime de 47×59 cm., reproducere după tabloul original care fusese pe vremuri în posesiunea unui episcop gr. cat. Tabloul reprezintă scena, când marele voevod Mihai Viteazu însoțit de generali și de ostași, intră pe poarta din dos a cetății Bălgradului. În poartă îl așteaptă episcopul romano-catolic, în odăjdii de sărbătoare, salutându-l ca pe noul stăpân al Ardealului. Prețul franco recomandat e cor. 2.75.

2. **„Capul revoluției țărănești din 1784”: Horia, Cloșca, Crișan.** Tabloul dă fotografiile în color ale eroilor noștri din această revoluție, reproduce după fotografia picturii din muzeul Bruckenthal. Mărimea tabloului e 45×65 cm. Prețul franco recomandat e cor. 2.75.

— „Librăria Națională” S. Bornemisa roagă pe onoratul public românesc să binevoiască a o sprijini în ținta ce-o urmărește, comandând aceste scrieri alese și tablouri naționale. Comandele să se adreseze la oricare librărie, ori direct la „Librăria Națională” S. Bornemisa, Orăștie—Szászváros.

— Pentru porto să se trimită 10—20 bani de-o carte.

(L. 562)

Redactor responsabil: Constantin Savu.

Gustați
Berea SLEPING-car
din fabrica „Bragadiru”.

K112

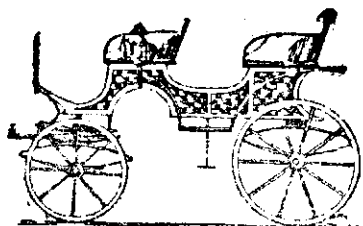
Telefon Nr. 467.

Kardos Gyula,

cea mai mare fabrică de trăsuri sudungară.

Temesvár-Gyárvaros,

Háromkirály-ut 14. sz. (Casa proprie).

Mare magazin de trăsuri noi și folosite.

Pregătesc lucruri de fierar, rotar, șelar, de lustru și orice reparări de bransa aceasta, cu prețurile cele mai moderate. — Prețurent gratis și franco. — Tot ai se pot căpăta *obnibuse* pentru 6 persoane, *card funebre*, felurite căruțe »landaner« cu prețuri moderate.

DIAMANT FERENCZ

electrician, magazin de candelabre Arad, str. Deák-Ferencz nr. 7. (Di 336-41).

O prăvălie,

de coloniale și ferărie, care există de 101 de ani încontinuu într'un orașel din Ardeal la poziție bună,

se dă în arândă

din cauze familiare. Cei interesați pot cere adresa la adm. ziarului. (Ba 661-)

Pește uscat, sărat.

Recomand onoraților neguțatori și vânzătorii din loc și provincă **marele deposit de pește uscat și sărat**, calitatea cea mai bună, și anume: morun, som mare, som mijlocel, măruntel și de totfelul de pești cu prețurile cele mai reduse. La dorință comuncie și prețurile.

Cu stimă:

Mita Gy. Palics,
Panciova, Telefon nr. 214.

(602-5)

Manuale folosite și noi

pentru toate instituturile de învățământ precum și hârtie și revizite de scris se capătă cu prețuri ieftine la librăria **Ploher Sándor**, Arad Piața Libertății (Szabadság-tér) nr. 1. (P. 307-100)

Un candidat advocațional bun,

afă aplicare cu 1 Ianuarie 1913, în cancelaria subsemnatului. Plata după invoială.

Bánffyhyunad. **Dr. Albrecht Lajos**
A 660 avocat.

Hotel Bristol

Budapesta—Dunapart

Clădire modernă.

Cafenea elegantă.

(E 640-)

Ospătărie excelentă.

Notar in penziune,

vărsat în afacerile cărții funduare

caută un post

cu 1 Ianuarie 1913 Doritorii să se adreseze la administrația ziarului nostru.
So 659

MINISTERUL FINANTELOR

Direcțunea Contabilității Generale a Statului și a Datoriei Publice.

Datoria Publică.

Nr. 144005

26 Noemvrie 1912.

PUBLICAȚIUNE

A 14-a tragere la sorți a titlurilor de rentă 4%, amortibilă din 1905, împrumutul de Lei 100.000.000 se va efectua în ziua de 20 Dec. 1912 (2 Ian.) 1913, la ora 10 dimineața în sala specială a Ministerului Finanțelor, conform dispozițiilor stabilite prin regulamentul publicat în „Monitorul Oficial” Nr. 245 din 7 Februarie 1906.

La această tragere se vor amortiza titluri pentru o valoare nominală de Lei 667.500 în proporția următoare:

23 titluri à 5000 lei	115.000 lei
80 " " 2500 "	200.500 "
167 " " 1000 "	167.000 "
371 " " 500 "	185.500 "

Titluri 641 p. o valoare nom. de 647.500 Lei

Publicul este rugat a asista la tragere.

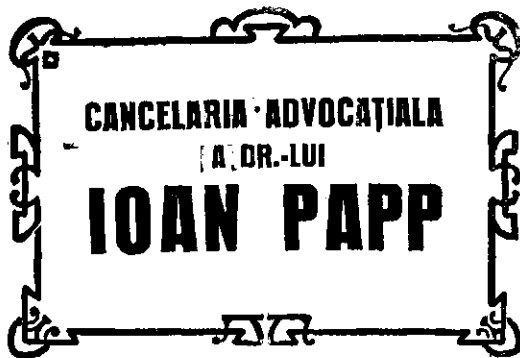
Directorul Comptabilității Gen. a Statului și a Datoriei Publice.

D. Petrovici.

Kratochvill Ágoston turnătorie de lucrări de artă și firme.

BUDAPESTA, VII., Cserhát-u. nr. 22.

225/335 cm. în măsură 10 eor. Impachetat în loc Budapesta.

(Ka 143-30)

Tabele de firmă vărsate din bronz și zinc pentru ofițeri, medici, avocați, ingineri, arhitecți, execuție frumos și modern. Cea mai mare fabrică în branșa aceasta în Ungaria.

GHEORGHE SZÖCS

:: CROITOR CIVIL ȘI MILITAR ::

BRAȘOV,

Strada Mihael Weiss nr. 10.

[Casa proprie].

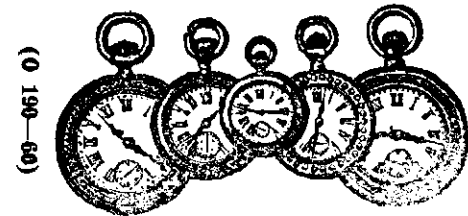

So 94-40

Deposit de cele mai nouă stoffe indigene și din străinătate — Serviciu prompt! Prețuri solide!

CAROL ORENDI junior, orologier și aurar.

ATELIER DE REPARAT OROLOAGE ȘI BIJUTERII NAGYVÁRAD, Teleki utca 24.

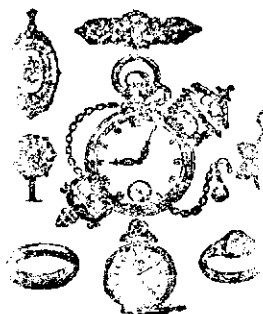
Reparaturi speciale de oroloage și bijuterii, pe lângă garanția. Atelier provăzută cu cele mai moderne mașini. Ține în deposit toate părțile constitutive existente de oroloage. Asigurarea oroloagelor și a sticlelor dela oroloage contra spargerii. Reparaturi de oroloage de precizie. Prețuri ieftine. Lucrare escelentă.

Gratis

Szentgyörgyi Gy. Gyula

orologier

Sátmar — Szatmár, str. Atilla nr. 1.

(So 150-60)

Pentru orice fel de reparări și cumpărări de oroloage ofer garanția.

In atenția celor ce zidesc case!

TEODOR CIOBAN

ZIDAR DIPLOMAT ȘI ARCHITECT ARAD, Str. Deák-Ferencz 20.

Cu onoare încunoștințez pe on. public, că în branșa arhitectonică execut tot felul de întreprinderi, transformări de zidiri vechi, repararea de biserici române și școli, precum și zidirea lor.

Cu planuri și bugete servesc cu prețuri cât se poate de moderate. Comande primesc atât în loc. cât și în provincie. Rugând sprijinul on. public român semnez

Cu stimă

Teodor Cioban.

(Co 105-50)

In atențiunea băcanilor!

MORI pentru MAC

ȘI

CUMPENE

excelente și cu prețuri moderate se capătă la fabrica

THINSZ A.

BUDAPESTA, IX, str. Liliom 50.

TI 163 60

Inștiințare.

Aduc la cunoștința on. public, că am repășit dela firma Verbos A. și Fil, unde am servit 32 de ani ca conducător și tapețier, am deschis în strada Magyar nr. 23

un atelier modern de tapețerie.

Intrând în relațiuni de afaceri cu măsurul Sigismund Perényi sunt în plăcuta pozițiune de a executa cele mai fine lucrări de măsurie și tapețerie.

Roagă binevoitorul sprijin al on. public:

Laurențiu Édl și Sigismund Perényi.

Stabilimentul de mobile. strada Magyar nr. 23. (E 619)

MASINI

pentru industria cimentului,

Fabrică pentru țevi de ciment, presă pentru table de ciment și aranjează fabrici complete din ciment Hazai fémlemez és cze-mentgyári gépgyár r.-t.

BUDAPESTA, VI., Beller Ferencz-u. 66.

TELEFON: 98-18.

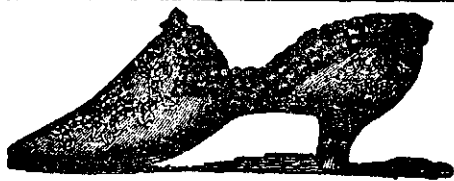
(Ha 140-120)

Premiat la a. 1902 din partea expoziției industriale din Becherecul-mare.

BERBERSZKI MIKLÓS

păpușar, (Be 30-70)

— Nagybecskerek. —

Liferează în țară și străinătate păpuși de piele, păslă, mătase și catifele, pentru bărbați, dame și copii cu prețurile cele mai ieftine. Serviciu prompt. — Catalog trimis gratuit. — Revizătorilor li-se dă rabat.

KUN ENDRE,

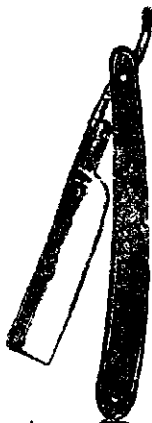
atelier cu mașini electrice pentru ascuțire artistică și homoru.

Ku 39-60) **SZATMÁR,**

casa-Lavay, vis-à-vis de Tribunal.

Se recoman. pentru pregătirea și ascuțirea oricărui soi de cuțite, ca cuțite pentru căsăpie și bucătărie, pentru masă și bricege, unelte pentru ciobotari și coșcari precum și ascuțirea bricelor pre lângă prețuri convenabile și execuție ireproșabilă.

La trimiterea a 6 brice barbierilor ocolite 1228 normal pentru 5.

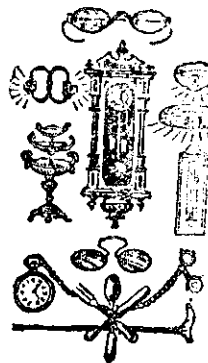

MANDEL ZSIGA

orologier giuvaergiu-optic

DÉS-FÖTÉR

Sucursala Gyulafehérvár

Cel mai mare depozit de tot felul de ciasornice de aur și argint precum și ciasornice de metal și nickel. Articuli de argint de China Berndorfer Cristofle și tacâmuri de argint. Ochelari și zwickeri de Rathenov. Articole optice de aur și argint Gramophoane și plăci. — Reparaturi solide și ieftine. Serviciu conștiincios. Prețuri moderate

(Ma 182-30)

ATELIERUL DE FOTOGRAFIAT A LUI

Ci 136-60

Csizhegyi Sándor

Cluj-Kolozsvár, piața Mátyás király-tér nr. 26.

(Lângă farmacia lui Hintz).

Aci se fac și se măresc cele mai frumoase fotografii deasemenea acvarele, picturi în olei, specialități în pânze ori mătase, cari prin spălare nu se strică. La firmă fiți cu băgare de seamă să n'o confundați, Cluj (Kolozsvár), Piața Mátyás király-tér nr. 26, lângă farmacia lui Hintz, — Referindu-vă la acest ziar veți avea favor în prețuri.

Dacă veți să aveți o vatră bună de fierț (Sparherd)

și un

grătar elegant și ieftin

să vă adresați atelierul electric de lăcătușerie a lui

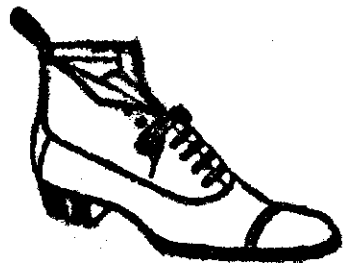

Franz Junginger

TIMIȘOARA - GATE (Temesvár-Gy.) S. longasse 2

Depozit de vetre de fierț gata. Catalog de prețuri gratis și franco. (Ju 172-30)

Noutăți de ghete de toamnă.

Ghete de prima calitate, cu marca Salamander, pentru domni și doamne

Coroane 16-50 și 20-50.

Magazin special WEINBERGER JANOS

Vo 347-156 magazin de ghete

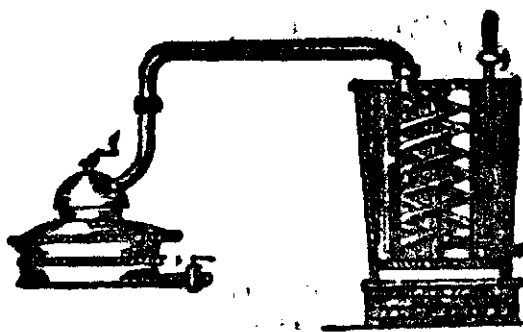
ARAD

TIMIȘOARA

bulev. Andrassy nr. 28

(Temesvár) Cămin-Belváros, Hunyadi-u. nr. 18.

GAZANE pentru ferberea rachiiului

Aranjamente pentru fabricii de SPIET.

MAȘINI pentru straturatul vinului și pentru opărire vaselor.

Prețuri moderate! Condiții favorabile de plătire!

MAGYAR RÉZMŰÁRUHAZ, RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

Ujpest, Strada Gyár nr. 15. (Ma 164-30)

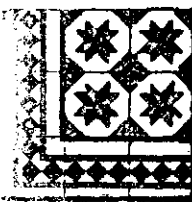
Cel mai mare magazin de blănărie

DUDÁS SÁNDOR Kolozsvár Unio-u. 12.

Își recomandă în atenția on. public din localitate și provincie bogatul său asortiment de blănărie cu prețurile cele mai convenabile. Articole de fabricație proprie; mantale de blană, blane de călătorie, manșoane, boare, căciuli pentru domni și doamne, ultima modă și lucrute cu gust. Prețuri ieftine. Primește orice lucrări de blănărie pentru prefacere, câptuire, câptușirea și colierea mantalelor. Serviciu prompt și conștiincios. Numai marfă bună și execuție de I-ul rang. (Du 320-)

(Ma 181-60)

Mandler János

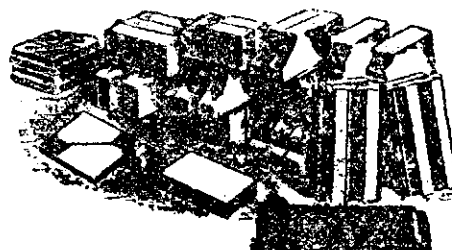
intreprindere de beton, piatră artificială și teracotă

SZEGED, strada Bihari nr. 1.

Primește spre execuție totfelul de lucrări în bransa lui, și anume: teracotă, canalizare, betonare, conduct

de țevi de lut și ciment, uscarea pereților umezi, trepte (scări) de piatră artificială, pereți, conuri „Rabitz”, inele pentru fântâni, bazeuri, fântâni arteziene și vâlcele executate neexceptionabil și cu prețurile cele mai moderate.

Cu prospecte servese gratuit.

**Fabrica nouă de
OROLOGE DE TURN
Szánthó Gyula**

fabricant de oroloage pentru turnuri
Nagyvárad Damjanics-u. 30.
(Casa proprie).

Recomandă introducerea admirabilelor oroloage de aramă, cari trebuiesc trase tot la 2 zile odată, pentru biserici, palate, primării, fabrici și căsărmi. Se pregătesc oroloage pentru prefuri concenabile, garanție mai mulți ani. Repararea oroloagelor de turn se execută cu mișnităte.

(Sa 88-60)

**Urmasul lui
GROSZ FRIGYES OLASZ ANDRÁS**

LĂCĂTUȘER PT. ZIDIRI ȘI PT. LUCRĂRI DE ARTĂ
ALBA-JULIA (Gyulafehérvár) V., str. Széchenyi nr. 7.

Execut tot felul de lucrări în branșa mea, și anume: aranjamente pentru zidiri, porți de fier, gratii, grilajuri pentru morminte, lucrări de lăcătușerie, acoperise de sticlă, reparări de mașini, zidiri pentru încălzit și cuptoare de fert, precum și reparări, obiecte de lux, etc. etc., cu prețurile cele mai convenabile și serviciu prompt.

Rog binevoitorul sprijin al on. public.

Cu stimă: (O 183-30)

Olasz András

Atelier de curelărie, șelărie și coferărie.

ORENDT G. & FEIRI W
(odinioară Societatea curelărilor)

Sibiu - Nagyszeben, Heltanerg. Str.
: : : : : Isnădiel 45. : :

Magazin bogat în articole pentru călător, călărit, vânat, sport și volaj, poclăzi și procovături, portomonee și bretele solide și alte articole de galanterie, cu prețuri foarte moderate. Depozit permanent în curele de mașini curele de cusut și legat, Sky (vârșobi. — Recomandă pe urmă cei mai buni jamperi de piele fabricație proprie, pentru civili și militari, cari stau strâns lipite de picior. — Reparările se execută prompt. Mare deposit de hamuri pentru cal dela soiriile cel mai ieftine până la cele mai fine, coperitoare (țoluri) de cal și cofere de călătorie. Comandele se efectuează constințios.

Mierzinsky Ferencz.

atelier fotografic

TIMIȘOARA-FABRICĂ, bulev. Andrássy nr. 12.

Lucrări fotografice excelente, înmăriri în acvarelă platină, oleu și argint bronz după oricare tablou. Specialități: fotografii de copii și grupuri, precum și totfelul de lucrări în aceasta branșă, cu prețuri foarte moderate, execuție elegantă. Scara fotografierii la lumină electrică.

Telefon 13-41.

(Mi 649-)

Heinrich Rastel

Ra 70-30 fabricant de trăsuri,
Sibiu, Strada Rosenanger 18.

Aduc la cunoștința on. public din loc și provincie, că țin în depozit cele mai moderne TRĂSURI precum și totfelul de CĂRUȚE. Primesc ori-ce lucrare de reparare și transformare, vâpsire și pregătire de șele în preț foarte ieftin. o o o

Un milion altoi de viie

din soiurile cele mai distinse pentru vin și masă. — Viță americană cu și fără rădăcină și ochiuri pentru altoi din toate soiurilor se află de vânzare la pepinăria Domnului românesc din Babalna lângă Orăștie a cărui proprietar e Dr. Aurel Vlad.

Fiind pepinăria noastră bine îngrijită n'a fost atacată de peronosporă, altoii sunt foarte frumoși și desvoltați la perfecție.

Pentru vița liferată din pepinăria noastră, garantăm că soiurile sunt curate după cum sunt notate în catalog.

Fiie care viticultor și proprietar de viie să se adreseze cu toată încrederea pentru altoi de viță trebuincioși la jos somnata administrație fiind asigurat că vor fi serviți constințios, solid și prompt.

La cerere să trimită gratis și franco catalogul despre altoi de viie cu prețuri și cu îndrumări practice pentru plantarea și lucrarea nouelor vii.

Se primesc băieți de români la cursurile practice pentru altoi, de viță. Condițiunile de primire la cerere se vor trimite.

Administrația „Domeniului din Bobalna“
(A 539) Babalna (u p. Szászváros).

Cea mai ieftină sursă de cumpărat este firma

Welther János, pălărier

Făgăraș - Fogaras, bulev. Francisc Josif

Au sosit noutățile cele mai moderne de pălării de toamnă și de iarnă: modeluri pentru femei, pălării de plisă, catifea, double și pălării de pănură, cu prețurile cele mai moderate. Articiile de modă p. bărbați: mare asortiment de pălării de piele de epure, tari și mari. Pălării și chipluri pentru școlari, mare asortiment, dela cor. 2-3. Primesc spre executare tot felul de pălării spre reparare și vâpsire, după cele mai noi modele. Pălării de dolu se execută imediat. (We-503)

Prețuri moderate.

EUGEN LIEBLICH

fotograf

Sibiu - Nagyszeben, str. Elisabeta Nr. 56 (casa proprie).

≡ Execută totfelul de icoane artistice. ≡

Plantinatipie, icoane simple, mici și până la mărime naturală. Picturi renumite în oleu în toată mărimea, după orice fotografie și Fotografierea, copiilor exateli-modern, fotografiere în grup și familie, se știu erul acesta în privința mărimii este Gate foto-Atelierul în timp de iarnă este încălzit, se grafia chiar și pe timp ploier

LI 72-60

Cu destulă servesc.

Dacă suferi în dureri de stomac!

Fără durere în timpul cel mai scurt cu siguranță, chiar și în cele mai neglijate cazuri, folosește

„LAXA“ (purgativul de fiere) ^{a lui} SÁNDOR,

care curățește stomacul și intestinele de toate materiile nefolositoare care sunt lipite de ele și prin aceasta împiedecă incuierile și toate morburile ce ar proveni din aceste, ș. a.: durere de cap, sgarciuri, arsuri, apăsare de stomac, iritare de vomare, greață, răgăieli etc.

O sticlă costă 50 fil., 6 sticle deodată 2-50 fil., 12 sticle 5 coroane.

Efectul purgativei de fiere „LAXA“ va fi permanentă dacă deodată cu ea folosim

„Regenolul“ balsam de stomac ^{a lui} SÁNDOR

„REGENOLUL“, această esență de stomac vindecă orice soi de morbuiri de stomac și intestine precum și durerea de cap, curgeroa (năpădirea) de sânge, curăță sângele și face apetit în gradul superlativ. În cazuri de colică și iritație de vomare în timpul cel mai scurt are efect.

O sticlă cu îndrumările de lipsă costă 1-20 fileri.

Originalul „LAXA“ și „REGENOLUL“ se poate afla la preparatorul original:

SÁNDOR ZOLTÁN

farmacist în Erdőszentgyörgy (Ardeal).

Fiecare sticlă e provăzută cu vigneta „INGERUL“ la ce e de recomandat să fie cu atențiune!

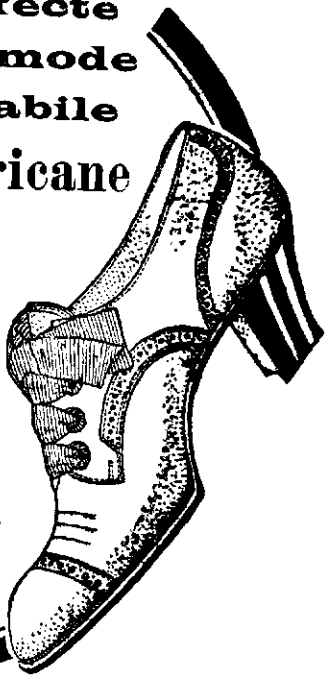
(Sa 572—)

THE VERA.

American Shoe
Cele mai perfecte
Cele mai comode
și mai durabile
ghete americane

din timpul modern pentru dame, domni și copii se află numai în asortimentul prăvăliei de ghetă, pălării și articlii de modă pentru bărbați alui

Made by
Rice & Hutchins
Boston, Mass. U.S.A.

BUCHSBAUM és T-sa

ARAD. Telefon 442.

Cereți prospect!

[Bu 233]

P. T.

Am onoare a aduce la cunoștința On. public, că am deschis în Arad, str. Deák-Ferencz nr. 39, vis-à-vis de hotelul „Vadászkürt“

UN SALON MODERN DE FRIZERIE

corespunzător tuturor cerințelor moderne și igienice. Atrag binevoitoarea atențiune a On. public asupra faptului, că experiențele în această branșă mi le-am câștigat în orașele mari din străinătate și din patrie în baza cărora mi-am provăzut salonul cu cele mai bune mașini și aparate pentru spălătul părului, pentru uscatul părului și pentru masajul cu electricitate, apoi cu scaune americane.

Rugând binevoitorul sprijin al On. public, tot odată Vă aduc la cunoștință, că salonul meu este provăzut cu cel mai mare confort, iar prețurile sunt la fel cu al celorlalte saloane de primul rang din localitate.

Cerând binevoitorul sprijin On. public sunt

AUREL BODROGEAN,
barbier și frizer.

(Ba 618)

Ocaziune de Crăciun la

Frații Nyáry

— în strada Salacz. —

Mare asortiment de tot felul de decouri pentru pomul de Crăciun și zaharicale-salon proaspete.

Rog a vă face cumpărările după cât e posibil acum, până când veți găsi asortimentul bogat.

Na 654

Nou atelier de croitorie pentru domni.

Aduc la cunoștința on. cunoscuți și a onor. public, că am deschis

o croitorie modernă pentru domni

în plata Thököly nr. 2. (Casa Tabakovics). Pe baza experiențelor câștigate la diferite firme cunoscute din loc, sunt în plăcuta pozițiune să pot satisfac tuturor pretențiilor celor mai delicate ale on. mei mușterii.

Cu mustre fine de toamnă servesc cu plăcere.

Rog binevoitorul sprijin:
Baranyi Ferencz,

croitor pentru domni.

[Ba 406-10]

O rugare modestă, care nu vă costă nici o oboseală dar Administrației noastre îi poate fi de mare folos. Administrația noastră roagă pe toți ceice târguiesc și comandă din articolele anunțate în foaia noastră, — să amintească că firma a cetit-o în ziarul acesta.

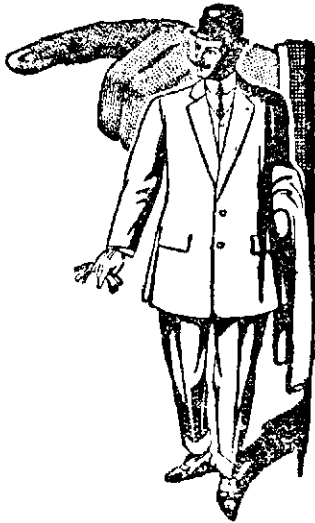
D. CEPENARIU

croitor pentru domni
Bistrița str. Lemnelor 41.

Magazin permanent de specialități de materii veritabile engleze, cari satisfac și gusturile celor mai moderne.

Haine și pardesii

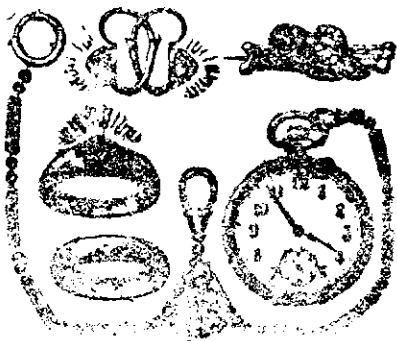
pentru domn după croiul cel :: mai nou ::

Ce 193-30

A. Slepák, giuvaergiu și ceasornicar

Marosvásárhely, Széchenyi-tér 41. sz.

Se 126-60

Mare asortiment în ceasuri de buzunar de aur, argint și nickel, în ceasuri de perete. Giuvaericale fine, cu billante, obiecte de lux în argint și articole optice. În atelierul meu se reparază ca nouă, lucrurile vechi, anume giuvaericale și ceasuri, pe lângă garanță. Prețuri solide! — Serviciu prompt!

ADOLF SCHNEIDER

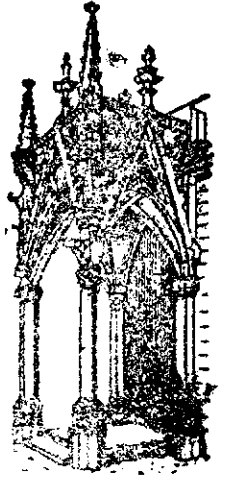
Atelier de sculptură și tăietorie în piatră, industrie de articole de ciment și piatră artificială.

NAGYSZEBEN—SIBIU.

(Se 186-60)

Intreprindere de Monler, Rabitz, Beton și clădiri de beton. Articoll de ciment: socluri, parcaie, balustrade, ornamente, balcoane, etc. Podine de ciment și beton bătut pentru balcoane, remise, curți, etc. Podine TERAZZO, trepte TERAZZO și îngrădiri de morminte, monumente la morminte, cripte și totfelul de granit artificial și imitații de marmoră. Aquarii, terrarii, bazine de apă, colaci la fântâni, vâlci, etc. Granit artificial și pietri artificiale din năsip, imitații perfecte. — Executări în toate lucrările de tăietorie de piatră, de sculptură în piatră, ciment și gips, precum și asbest, stucatură în gips și lucrări în marmoră artificială. Vânzare de ciment și gips în saci.

Cine dorește să cumpere
piane bune, pianino, harmoniu de
școală sau organe

Reparaturi se fac solid și ieftin

să se adreseze cu încredere către

Salonul de pian F. A. KAUFFMANN
în SIBIU (Nagyszeben) Gr. Ring nr. 14.

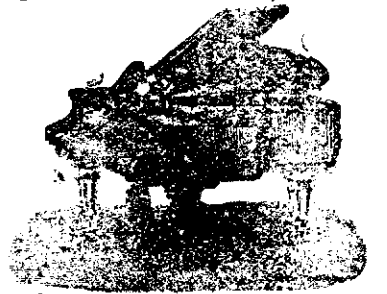
Unicul reprezentant pentru:

Bösendorfer! Calitate cunoscută, atestată de artiști în broșură, stau la dispoziție în orice timp.

Zeitter și Winkelmann! Fabrica de pian din ducatul de Braunschweig-Lüneburg, (cea mai recentă distincție: Diplom d'Honneur 1911 la expoziția din Turin.)

Reinhold! Liferantul conservatorului de muzică din Praga și a mai multor școli de muzică membru în comitetul școlii a societății fabricanților de pian din Viena. Posesorul mai multor medalii.

Frații Stingl! Liferanți de curte, premiați în mai multe rânduri; s'au vândut 1500 instrumente!

GARANȚIE!

STEFAN SLADEK jun. fabrică de mobile

VÂRȘEȚ, strada Kudritzer n-rul 44-46.

Cea mai renumită
mare fabrică de mobile
din sudul Ungariei (VERSECZ).

Sa 113-120

Pregătește mobilele cele mai moderne și luxoase cu prețuri foarte moderate.

Mare depozit de pian excelente, covoare, perdele, țesături foarte fine și mașini de cusut.

Premiate cu medale de aur.

Roate de tors

Cea mai mare fabrică pentru articole de lemn și de galanterie provăzută cu motor electric.

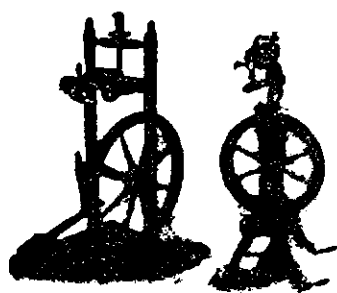
Emil Krauss,

SIBIU-Hormannstrasse-Nagyszeben Margarethengasse nr. 5.

Execută cele mai bune roți de tors, din lemn bun și uscat, cu mers liniștit, pentru fiecare bucată se dă garanță.

Tobodată lui permit a aduce la cunoștința stîm. mășterii că execut orice lucrări în bransa mea. Lucrări solide și ieftine.

(K 123-)

Hlobil János

Primul institut cu putere electrică în Lugoj pentru văpsirea stofelor, curățirea chimică a îmbrăcămintelor — și spălarea cu aburi —

LUGOJ, str. Bisericii 6.

TELEFON: 218.

Primește totfelul de comande pentru văpsirea și curățirea hainelor de bărbați, dame și copii; precum și spălarea gulerilor, manșetelor, perdelelor și călcarea lor pe lângă prețuri ieftine. Comandele din provincie se execută prompt și conștiințios. (Ho 534-30)

Dacă voiți să cumpărați
Tea și rum fin

să vă adresați firmei

VOJTEK și WEISZ

in ARAD.

TEA:		RUM:	
	Cor.		Cor.
1 pachet mixtură f. fină	—50	1/2 litru „Hungaria”	1:10
1 ” ” ” ”	1—	1 ” ” ”	2:20
1 ” ” ” ”	2—	1/2 ” Jamaica II	1:30
1 ” ” ” ”	2:50	1 ” ” II	2:60
1 ” sfărături fine	—40	1/2 ” ” I	1:80
1 ” ” ” ”	—80	1 ” ” I	3:60
1 ” ” ” ”	7—	1/4 ” ” fortior	2:70
1 ” POPOFF nr. 4	7—	1 ” ” ”	5:40
1 ” ” ” ”	5:50	1/2 ” ” antiqu	3:70
1 ” ” ” ”	4:50	1/2 ” ” ”	7:40

**Comenzile făcute cu poșta se
expediază prompt.**

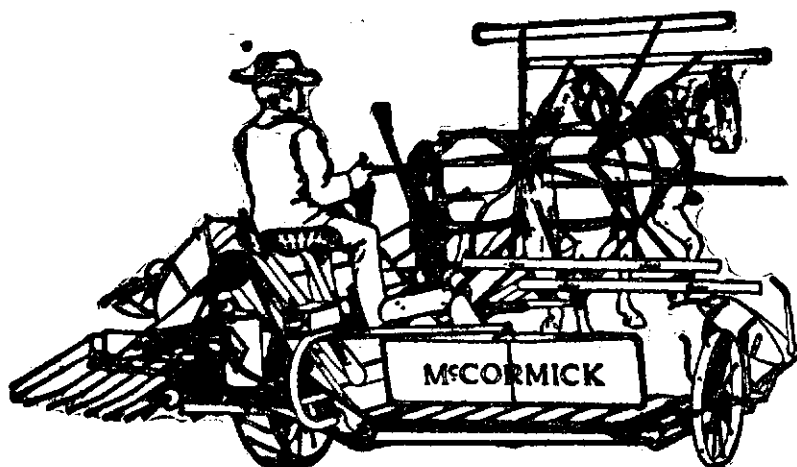
(Vo 506—)

IOHANN KLEIN

BISERICA-ALBĂ str. Capolna nr. 10.

MĂESTRU LĂCĂTUȘ DE LUCRĂRI PENTRU ZIDIRI
ȘI DE ARTĂ DEPOZIT DE MAȘINI AGRICOLE.

Primește ori-ce lucrare de lăcătușerie artistică și pentru zidiri, precum și lucrarea și repararea de mașini. Instalator de apaducte. Atelier pentru repararea pompelor, a mașinilor cu benzin, motoare, mașini cu aburi și mașini agricole. Precum și repararea de decimale.

La acele mașini cari nu se pot executa în atelierul meu, am luat reprezentanța și depozitul, mai multor fabrici, despre a căror fabricați ni'am convins în decursul anilor, că sunt neeccepționabile. Rog să se adreseze la bransa aceasta, — la mine, servind oricui și cu lămuriri. Lipire autogenă cu cea mai deplină garanță. Atelier special. Turnătorie de fier și oțel.
Ke 541—30

Apropiindu-se sărbătorile Crăciunului toate mărfurile din marele meu magazin le vând cu prețurile
∴ cele mai scăzute. ∴

Cele mai moderne talii de mătase:

Cor. 11-45, 12—, 13-50, 14—, 15—, 15-95.

Pănuri pentru talii: 6, 7, 8, 9, 10 cor.

Halaturi mai elegante dela 8 coroane în sus.

Prețurile acestea sunt valabile numai pentru Crăciun.

Winternitz Jenő

fabrică de talii și halaturi

ARAD, piața Libertății (Szabadság-tér) nr. 2.

Prețuri ieftine

Aurel B. Grün și Frații

SIBIU-NAGYSZEBEN Fleischer-gasse n-rul 5.

In prăvălia noastră de sub acest număr se pot cumpăra pentru prețuri favorabile stoffe pentru costume în cele mai moderne modele mătăsuri în toate colorile existente draperii de dantele, zephyruri engleze pentru cămeși de bărbați și bluze. Flanele Tennis în calitate, cari nu-și pierd culoarea, mare asortiment de dantele, albituri pentru bărbați, cele mai bune fabricații de gulere și mangete, cravate, corsete și toate necesariile de croitorie.

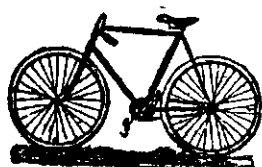
(Gu 568—30)

Prețuri ieftine

Serviciu prompt și solid.

Serviciu solid și prompt.

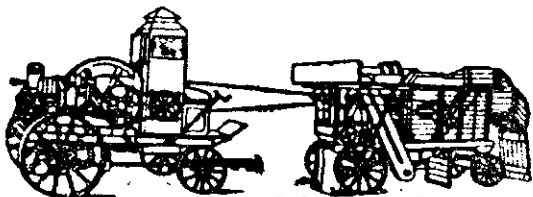
I 192—60

O. Ilioviciu

lăcătar artistic de mașini, motoare și edificii
Bistrița-Besztercze.

Execută totfelul de lucrări în bransa zidăriei și lăcătușeriei precum și ferării pentru zidări noi, porți de fier, balcoane, trepte, garduri pentru morminte și mașini de gătit. — Reparează pe lângă garanță orice fel de mașini agricole, motoare, mașini de cusut, biciclete, cumpene — cu prețurile cele mai convenabile. □

GEL MAI BUN ȘI MAI IEFTIN ASORTIMENT pentru procurarea ornamentelor bisericesti, pentru toate bisericile gr. or. române și sârbești.

Anume: Odăjdii colorate și negre, acopereminte, prapori mari, steaguri pentru biserici, candelă, cruci, baldachin, ripide, icoane sfinte, icoane ruse și de totfelul, icoane istorice, etc. etc.

In atelierul meu pregătesc cel mai bogat iconostas și morminte sfinte pe lângă prețurile cele mai avantajoase.

Cele mai moderne pălării preotești.

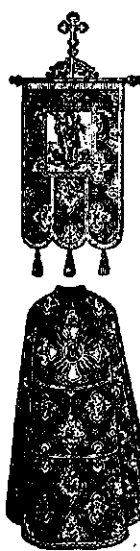
Haine pentru domni preoți, brăne și camilafce. Pregătesc bine și prompt vestminte preotești, căci am un croitor foarte isteț. La dorință dau detalii și totfelul de modele. Asigur cumpărătorii mei, că vor fi serviți în modul cel mai bun, căci am numai materie de prima calitate și cea mai bună, dar vând mai ieftin ca ori unde în alt loc Comandă execut momentan în modul cel mai prompt și conștientios

CATALOG ILLUSTRAT TRIMIT GRATUIT.

Cerând comande abundante, rămân cu stimă

Nicola Ivkovics, Ujvidék

Strada Duna n-rul 10, (Casa proprie.)

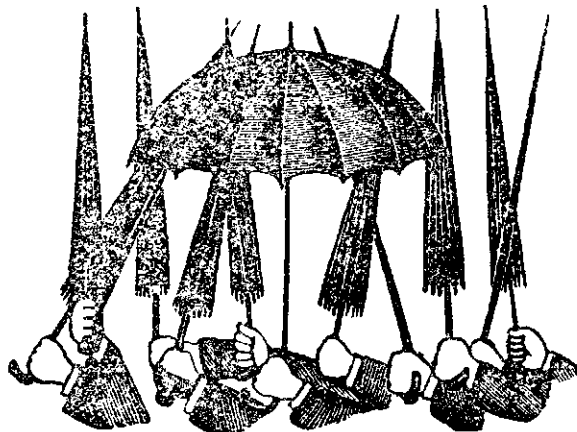

(Si 4—40)

Unde

se pot cumpăra cele mai bune și elegante **pioiere?** numai

și fabrica de ploiere **Gustav Schmidt,** SIBIU Piața-mare în palatul **Bodenkredit** se pot afla noutățile cele mai moderne

En-tout-cas

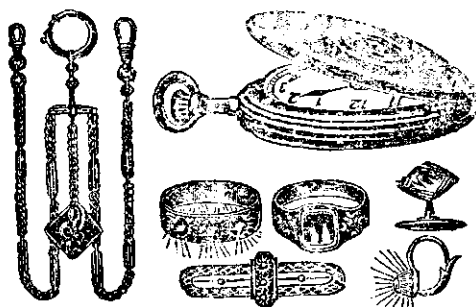
și **pioiere**

pentru dame și bărbați în executare perfectă și estetică, de calitatea cea mai bună **cu prețurile cele mai ieftine.**

Becker Lajos

ciasornicar și gluvaergiu

Temesvár-Józsefváros str. Hunyadi și colțul străzii Măltes

Mare magazin de orologe de Elveția, de aur, argint, oțel și nichel, orologe de părete și cu pendal. Bijuterii fine și articlii de briliante, obiecte de lux veritabile de argint, și argint de China. In marele meu atelier de bijuterii se execută totfelul de reparări, și se reparaază cu specialitate bijuterii și ciasornice pe lângă garanță.

Prețuri moderate! Serviciu conștientios!

(Be 535—10)

NUMAI ÎN SALONUL DE MODE

GEORGE RUMMEL

SIBIU, HONTERUSGASSE Nr. 5.

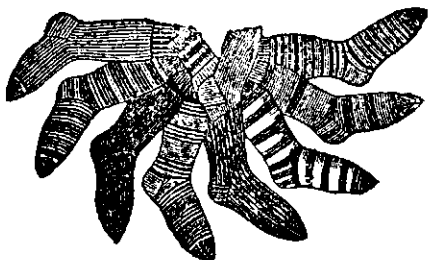
se execută costumele cele mai bune și strict englezești, precum și alte haine. Pune la dispoziția stim. dame cele mai nouă și clasice jurnale. Ori-ce comandă se execută în 8—10 zile. — La damele din provincie iau probe în 6 ore de două ori. Haine de doliu le execut în 12 ore. — **Convingerea e siguranța cea mai bună!** — Rugând sprijin

(Ru 66—30)

Cu stimă: **GEORGE RUMMEL**

Cumpărați fabricație indigenă!

CARL HEMPER

și fiul,

prăvălia de tricouri și împletituri,

SIBIU, strada Kempel 9.

Recomandă fabricațiile sale pentru cari garantează anume: ciorapi, călțuni, mănuși, jachete pentru dame și copii, ciorapi pentru turiști din păr de capră, haine de copii și alte multe lucruri:

Ciorapi se pregătesc ieftin și bine.

En gros.

He 73—30

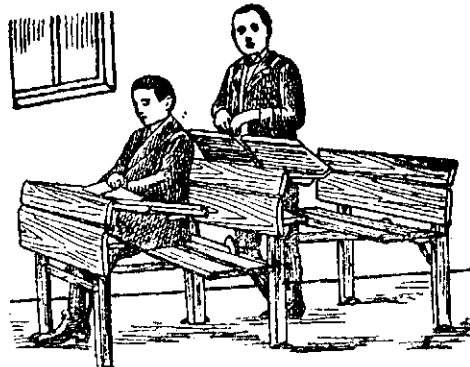
En detail.

Totfelul de

mobile de fer și

aramă, matrațe,

se vând cu prețuri favorabile la

CZELL și FRANCK

fabrică de mobile de fer, aramă și bănci pentru școale

BRAȘOV.

Catalog de prețuri în limba maghiară și germană, se trimite gratis.

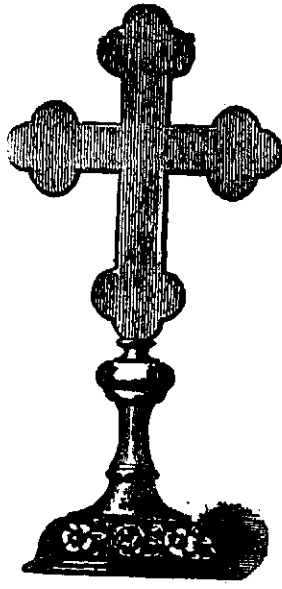
KUGEL KÁROLY

FOTOGRAF

TIMIȘOARA-CETATE (TEMESV.-
BELV). str. Jenőfőherceg nr. 14.

Pregătește fotografiile cele mai moderne, măriri de fotografii familiare, grupuri și tablouri după orice fotografie veche, cu prețurile cele mai ieftine. Execut cărți postale cu fotografii, fotografii pe porțelan pentru pietri monumentale, după orice fotografie. Comandele din provincie se execută prompt și conștiințios.

(Ku 108—)

IOSEF JIKELI

Sibiu—Nagyszeben str. Cisnădiei nr. 47.

Obiecte de bucatărie: porcelan, farfurii și blide înflorate, rame pentru icoane, globuri și lămpi; oglinzi, țigle de sticlă.

Scule bisericești: Cupă și vas de botez, potire argintate, pe dinăuntru aurite, căldărușe pentru apă sfințită, cădelniță, cruce, candelargintate, sfeșnice de altar, candelade de părete de bronz, candelabre.

Ieftin de tot!

Catalogul gratis și franco.

(Ji 573—60)

Karton Aladár

„Alba” fabrică de ghips Orăștie-Szászváros.

Oferă ghips fabricație proprie, fabricat după sistem englez brevetat, de-o soliditate mare deci un ghips

special de stucatură pentru sculptură
modele și alabastru

care poate suferi mare mixtură, — expediat prompt și eventual pentru expediere mai târzie, cu prețurile cele mai moderate.

Faceți o încercare, deoarece

K 135—30

cine lucrează cu ghips „Alba” face economie în bani!

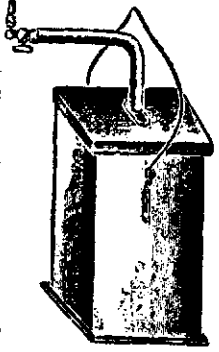
SCHWALB ADOLF fia VILMOS

tinchigiu și mier.

BUDAPEST, VII. Verseny-u. 8.

(Colțul străzii Murányi)

Pregătește totfelul de lucrări de tinchigiu, articole pentru bucatărie și gospodărie, unele pentru micre. Fabricate de specialitate: măsuri de litru din tînchea albă ori nickel, canepentru olei, lack ori petrol, faele, lămpi de carbid și alte articole tehnice.

Cassete pentru bani.

Catalog trimis gratuit și franco.

Dacă suferi în dureri de stomac,

dacă ești lipsit de apetit, dacă ți-e rea miștură sau dacă ai dureri care provin din aceasta, cum sunt dureri de dinți, agățări, arsuri, apăsare, în stomac, iritație de vomare, greață, răgâiech, etc.

folosește:

Purgativul de fier (epohajtó) de**Rozsnyai,**

care e cel mai bun mijloc pentru îndecare în vreme scurtă, chiar și în cele mai neglijate cazuri de boală.

O sticlă costă 40 fleri; o duzină 4 coroane
80 fleri.

Se capătă la singurul preparator

Farmacia

ROZSNYAY M.**A R A D.**

(No 227—104)

Schmidt János succesor Schmidt Ferencz

institut pentru ridicarea altarelor în

Budapesta, Köbányai-ut 53.

Pregătește: altare, amvoane, cripte, statui sfinte și întregul aranjament bisericesc, în orice stil, conform pretenziunilor artistice și pelângă prețuri convenabile. Se recomandă ca specialist, de München la renovarea altarelor vechi. Planuri și cataloage trimite gratuit precum și primirea muncii o face pe speșele sale proprii.

Prețuri moderate.

Condiții favorabile de plată.

(St 160—60)